

**Open høyring i kontroll- og konstitusjonskomiteen
onsdag den 20. mai 2009 kl. 11.30**

Møteleiar: Lodve Solholm (FrP)
(leiar i komiteen)

S a k :

Statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions (REF 6 (2008–2009))

Møteleiaren: På vegner av kontroll- og konstitusjonskomiteen vil eg få ønskje velkomen til denne høyringa, der temaet er statens rolle i transaksjonane mellom Aker og Aker Solutions.

Dei hovudproblemstillingane som komiteen ønskjer å bli orientert om under høyringa, er:

- Kva var Nærings- og handelsdepartementet si rolle i transaksjonane mellom Aker og Aker Solutions i 2009?

Og vidare:

- I kva grad har avtalane frå 2007 påverka transaksjonane i 2009?

Komiteen har invitert følgjande til høyringa:

- nærings- og handelsminister Sylvia Brustad
- tidlegare nærings- og handelsminister Dag Terje Andersen

Det vil bli teke stenografisk referat frå høyringa, og referatet vil følgje som vedlegg til komiteen si innstilling til Stortinget.

Dei prosedyrane som er fastsette i reglementet for opne kontrollhøyringar, vil bli følgde. Den inviterte får først halde ei innleiing. Etter det får først saksordføraren, som er Øystein Djupedal frå Sosialistisk Venstreparti, ordet og deretter får representantar for dei ulike partia høve til å stille den inviterte spørsmål. For at komitemedlemene skal få stilt dei spørsmåla som er naudsynste og ønskjelege, vil eg be om at svara blir så korte og konsise som råd er. Til slutt får komiteen høve til å stille oppfølgingsspørsmål, og den inviterte får ordet til ei kort oppsummering, dersom ho ønskjer det.

Komiteen si von er at denne høyringa vil gi naudsynste opplysningar om saka og gi naudsynt bakgrunn for å trekkje dei rette konklusjonane i innstillinga til Stortinget.

Carl I. Hagen ber om ordet – ver så god.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg er utpekt som Fremskrittspartiets talsmann i denne saken og har tenkt å stille statsråden noen spørsmål i den anledning. Mitt problem er at jeg i egenskap av Stortingets visepresident må lede Stortingets møte – veldig kort – fordi det tas opp et spørsmål ved møtets slutt i dag, ca. kl. 12. Det er omtrent på det tidspunkt da jeg er satt opp på listen. Så jeg ber om at komiteen aksepterer at jeg eventuelt flyttes nedover på listen og blir siste utspørter, fordi jeg altså må forlate høringen.

Møteleiaren: Det ser ut til å vere greitt. Så det skulle vere akseptert.

*Høyring med nærings- og handelsminister
Sylvia Brustad*

Møteleiaren: Då er vi klare til å starte opp, og eg vil først ønskje nærings- og handelsminister Sylvia Brustad velkomen. Ho har med seg departementsråd Reier Søberg og ekspedisjonssjef Mette Wikborg som bitittjarar – velkomen til dykk også.

Statsråden får først 15 minutt til si innleiing. Ver så god – ordet er ditt.

Statsråd Sylvia Brustad: Takk for denne anledninga til å redegjøre litt nærmere for denne saken.

La meg først si at statens engasjement i Aker Holding er viktig for å sikre norsk forankring av Aker Solutions som et viktig industriselskap med stor betydning for norsk verdiskaping og norske arbeidsplasser.

Den 2. april i år kunngjorde, som kjent, Aker og et datterselskap i Aker Solutions ASA en serie transaksjoner seg imellom. Det var i sum store transaksjoner som gjaldt både overføring av aksjer og opptak av lån. Det var mellom nærstående, og Aker Solutions mente at transaksjonene ville ha stor strategisk betydning.

Da jeg fikk den hele og fulle oversikt over denne saken, bad jeg om en uavhengig gjennomgang. Jeg har vært opptatt av å bringe klarhet i saken og få fakta på bordet. Jeg har ikke gitt uttrykk for at aksjetransaksjonene er strategisk feil for Aker Solutions, og jeg har heller aldri sagt at prisen er gal.

På vegne av staten formidlet jeg tidlig at Aker Solutions ASA måtte legge saken fram for generalforsamling, eller at transaksjonene måtte nullstilles. Jeg formidlet også at eierne skulle ha vært involvert, og det har vi holdt fast ved hele tida.

Eierne i Aker Holding ble så enige om at det ville være hensiktsmessig å få utført en uavhengig gjennomgang for å få bekreftet de avtalte verdiene, om de var rimelige. Derfor bidrog departementet, sammen med Aker, Aker Solutions, Saab og Investor, til at det ble laget et mandat for dette, og vi var enige om hvem som skulle gjøre denne jobben.

Som kjent var det investeringsbanken UBS som fikk oppdraget å gi en såkalt fairness opinion. Den forelå, som kjent, allerede fredag 8. mai. I henhold til verdipapirhandelloven var det korrekt av Aker Solutions å offentliggjøre disse resultatene raskt. Det var bakgrunnen for at vi gjennom den helga satte oss sammen for å forsøke å finne en løsning i denne saken.

Vi ble, som kjent, enige. Løsninga ble at transaksjonene og strategien bak disse skal behandles på generalforsamlinga i Aker Solutions ASA. For det andre: UBS konkluderer med at verdifastsettelsen er rimelig, slik DnB NOR Markets kom fram til i mars. Eierne i Aker Holding er på denne bakgrunn enige om at Aker Holding i generalforsamling skal støtte transaksjonene og strategien. For det tredje er aksjeeierne i Aker Holding enige om å forhind-

re at det oppstår tilsvarende situasjoner i framtida, og er derfor også enige om, som kjent, å foreta noen presiseringer i aksjeeieravtalen. Med dette har eierne i Aker Holding seg imellom avklart de spørsmål som er reist i tilknytning til disse transaksjonene, og vil videreføre et godt eiersamarbeid til beste for utviklinga av konsernet Aker Solutions.

Jeg er tilfreds med denne løsninga, som innebærer generalforsamlingsbehandling av transaksjonene, slik både staten, Saab og Investor har bedt om. Da får også de 60 pst. resterende aksjonærene mulighet til å ta stilling til saken. Jeg er også fornøyd med at vi har fått en gjennomgang som har bekreftet at verdiene er rimelige, av en rådgiver som har utført et arbeid på vegne av hele aksjonærfellesskapet.

Berit Kjøll har i dag gjort kjent at hun ønsker å trekke seg fra styret i Aker Holding. Dette ønsket har jeg akseptert, men jeg har samtidig bedt henne om å fortsette i styret fram til departementet har valgt en erstatter for henne.

La meg så redegjøre for noen særskilte forhold som det har vært mye oppmerksomhet omkring den siste tida – for det første prosess og forankring. Saken dreier seg altså som kjent om fem aksjetransaksjoner med en samlet verdi på over 1,7 milliarder kr samt et tilhørende investeringsbehov, anslått til ca. 2,5 milliarder kr. I tillegg kommer et opptak av et obligasjonslån på inntil 2,5 milliarder kr. Dette vil samlet sett ha betydelig finansiell innvirkning og strategisk betydning for Aker Solutions.

La meg også understreke at det er vanlig praksis å forankre viktige saker med store eiere på forhånd. For oss i Nærings- og handelsdepartementet, som forvalter statens aksjer i rundt 20 selskaper til en samlet verdi på over flere hundre milliarder kroner, er dette noe vi ofte er involvert i. Det betyr også at vi er godt vant med å håndtere innsideinformasjon. I denne saken skulle det også ha vært en god forankring av disse transaksjonene, og jeg vil her peke på at et revisjonsutvalg i Aker i en egen rapport skriver at – og jeg siterer – «revisjonsutvalget skulle gjerne sett at transaksjonene hadde vært bedre forankret.» Det er tilsynelatende ingen uenighet om akkurat det.

La meg også si at det er flere som har reagert på prosessen – Saab og Investor, et styremedlem i Aker Holding og et styremedlem i Aker Solutions ASA, som har trukket seg.

Det er selskapet som må informere og involvere eierne. Dette følger av alminnelig praksis i norske selskaper. Videre er det styreleder eller selskapets daglige ledelse som normalt representerer selskapet i konkrete saker. Det er altså ikke slik at det påhviler enkeltstående styremedlemmer en særskilt plikt til å informere de eierne som har valgt dem. Selskapsledelsen kan dermed ikke alene basere seg på at kommunikasjon med eiere skjer gjennom enkeltstående styremedlemmer.

Jeg merker meg at Aker ASA i sin redegjørelse til komiteen peker på at det styremedlemmet som staten har utpekt, er «tillagt en særskilt oppgave som bindeledd» til staten. Det er statens syn at dette ikke kan utledes verken av aksjeeieravtalen, av vedtekter eller av styreinstruks. Det er en praksis vi vil ta opp med Aker Holding.

Staten har, som Saab og Investor, ment at transaksjo-

nene skulle ha vært i generalforsamling i Aker Solutions ASA. Jeg konstaterer også at Aker og Aker Solutions valgte å innhente tre juridiske vurderinger for å vurdere denne problemstillinga, i stedet for å benytte den åpenbare løsninga rett og slett å legge saken fram for sine aksjonærer til behandling, og dermed sikre den nødvendige forankring hos sine aksjonærer.

På det mye omtalte eiermøtet den 13. mars tok departementet opp behovet for ryddighet ved interne transaksjoner, noe vi også mottok forsikringer om. På dette møtet ble det orientert om Aker Oilfield Services. Vi fikk ikke informasjon om at det var et datterselskap til Aker Solutions ASA som skulle kjøpe aksjene, og vi ble heller ikke informert om pris eller lånetransaksjonen. Det var noe vi først ble klar over da dette ble offentlig, den 2. april. Sjølve planen om kjøp av Aker Oilfield Services var kjent i markedet fra 24. februar i år. Den mest aktuelle problemstillinga knyttet til denne transaksjonen var om prisen var rimelig. Om dette uttalte Øyvind Eriksen på møtet den 13. mars at en eventuell transaksjon – og jeg siterer – «vil bli gjennomført med stor vekt på å unngå at det kan stilles spørsmålstegn ved transaksjonsverdiene og betingelsene.» Han uttalte også at det ville bli innhentet uavhengige verdivurderinger.

I lys av det som ble uttalt, og de forsikringer Næringsdepartementet fikk på møtet, var det derfor liten grunn til å etterspørre mer informasjon på dette tidspunkt. Det vil heller ikke være i samsvar med vanlig praksis at det skulle påhvile aksjeeierne et særskilt ansvar for å sørge for at de er fullt informert i store saker. I saker som dette er det selskapet som må sørge for en forankring, og at aksjonærenes interesser og behov er ivarettatt.

Jeg er imidlertid tilfreds med at det nå foreligger en enighet om at styret i Aker Solutions ASA vil legge både obligasjonslånene og aksjetransaksjonene fram for aksjonærene på en generalforsamling, slik at alle aksjonærer kan ta stilling til dem. Det er innkalt til ekstraordinær generalforsamling i Aker Solutions ASA den 8. juni i år.

I tillegg til dette skal aksjeeieravtalen presiseres. Det vi her snakker om, er når transaksjoner i datterselskapet skjer i nærstående forhold. Statens syn har vært og er fortsatt at også slike nærstående transaksjoner i datterselskaper reguleres av aksjeeieravtalen. Men her må vi registrere at det er ulik fortolkning av hvorvidt en bestemmelse i aksjelovgivninga som en bestemmelse i aksjeeieravtalen bygger på, dekker datterselskaper. Den mest hensiktsmessige løsninga på dette er å foreta presiseringer i sjølve aksjeeieravtalen for å unngå slike situasjoner for framtida. Det innebærer altså ikke at vi mener at avtalen er for dårlig. Den ivaretar på en god måte de hensyn som vi ønsker å ivareta. Den presisering vi nå er enige om å gjøre, sikrer at det ikke vil skape problemer for framtida.

Som jeg sa innledningsvis, ble partene raskt enige om å få foretatt en uavhengig vurdering av om transaksjonsvederlagene var rimelige. Derfor har Nærings- og handelsdepartementet arbeidet aktivt sammen med Saab, Investor, Aker og Aker Solutions, slik at det ble innhentet en vurdering fra en uavhengig internasjonal finansinstitusjon. Denne vurderinga foreligger, som kjent. Staten, Saab

og Investor har vært med på å utforme mandatet og velge ut UBS. På den måten har UBS utført et oppdrag for alle eierne. Derfor var det også naturlig for staten å legge vekt på denne vurderinga, som er basert på både alminnelig kjent informasjon og ikke minst også selskapsintern informasjon.

Basert på de vurderinger som foreligger fra henholdsvis DnB NOR og UBS, som har laget en fairness opinion basert både på selskapsintern og alminnelig kjent informasjon, og Pareto, som har laget en verdivurdering basert på alminnelig informasjon, er departementets samlede vurdering at det ikke er grunnlag for å si at disse transaksjonene er urimelige.

Vi må også erkjenne at det kan være ulikt syn på verdivurderinger. Det er heller ingen eksakt vitenskap. Det er heller ikke slik at det er noe fasitsvar. Det vi nå har oppnådd, er å bringe på bordet både UBS' fairness opinion og en verdivurdering fra Pareto og ikke minst at saken bringes til behandling, reell behandling, i generalforsamling. Der vil alle aksjonærene kunne vurdere transaksjonene og stemme over disse og den strategi de bygger på. Er aksjonærene uenige, må styret i Aker Solutions ASA forholde seg til en slik eventuell realitet og gjøre de nødvendige tiltak.

Til slutt har jeg i denne saken på vegne av staten vært opptatt spesielt av tre ting. Det ene er prosessen, det at saken skulle vært bedre forankret, og at departementet skulle vært involvert på et tidligere tidspunkt. Det andre er at jeg har vært opptatt av at saken skulle vært på generalforsamling. Vi har stått opp for aksjonærdemokratiet – vi har lyktes i det – og generalforsamlinga skal nå behandle transaksjonen. For det tredje har vi fått en ny og uavhengig gjennomgang av transaksjonen. Det foreligger også en enighet som vil sikre at vi ikke kommer opp i lignende situasjoner for framtida.

Helt til slutt: Aker Solutions er et viktig industri- og teknologiselskap. Denne regjeringas grunnholdning er at det er positivt at det utvikles framtidsette virksomhet i Aker Solutions. Det var også en viktig grunn til at staten gikk inn på eiersida. Nå er jeg på vegne av staten opptatt av å se framover og bidra til en fortsatt positiv utvikling av dette selskapet.

Møteleiaren: Tusen takk skal du ha.

Då gir eg ordet vidare til saksordførar Øystein Djupedal frå Sosialistisk Venstreparti. Du har 15 minutt – ver så god.

Øystein Djupedal (SV): Takk, leder.

Statsråden understreker nå en rekke ganger i den muntlige redegjørelsen og også i skriftlig brev til komiteen det hun oppfatter, nemlig at det er daglig leder og styret i et selskap som har en selvstendig plikt til å informere eier om det som kan ha strategisk interesse og viktig betydning for selskapet.

I det brevet som konsernsjef Eriksen i Aker ASA sender til komiteen 15. mai, understreker han – han har i dette møtet den 13. mars opplevd at departementsråden har tatt opp dette med aksjonærvtalen – og han skriver:

«Vi kunne vanskelig oppfatte departementsrådets påpekning annerledes enn at det var styret – og ikke eierne – i Aker Holding som vi skulle forholde oss til.»

Dette er en helt åpenbar kontradiksjon. Konsernsjef Eriksen sier at en skal forholde seg til styret, mens statsråden sier at man skal forholde seg til eier, altså statsråden. Også i den redegjørelsen vi nå fikk fra statsråden, presiseres dette en rekke ganger. Denne kontradiksjonen er kanskje en av årsakene til mange av de vanskelighetene man har kommet opp i, og da er mitt spørsmål: Hvordan kan konsernsjef Eriksen oppfatte dette så forskjellig? Hvordan er det mulig at han sier at han skal forholde seg til styret og ikke eier? Og hvordan vil en vanlig praksis være i andre selskaper der staten er tungt involvert?

Jeg forstod av redegjørelsen til statsråden at det er vanlig at selskapene tar kontakt med Nærings- og handelsdepartementet når man står foran store avgjørelser. Det betyr, hvis jeg forstår dette rett, at det Eriksen her har gjort, er uvanlig i en slik sammenheng. Er det riktig forstått?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, det er uvanlig. Jeg vil si at også fra Akers side har vi hatt flere saker tidligere som har vært håndtert på en annen måte, f.eks. navnesaken, som ble håndtert ved at vi ble involvert slik vi skulle bli involvert. Så dette er en ny situasjon.

Det helt vanlige i den type saker er at styrets leder og/eller konsernsjef kommer til oss og sier at vi har de og de planer, sensitiv informasjon, slik f.eks. ved emisjonen når det gjaldt SAS, slik det f.eks. var når det gjaldt Telenor og India, og slik det f.eks. var når det gjaldt emisjonen i forhold til Eksportfinans. De kommer til oss, og så håndterer vi sensitiv informasjon. Det er også viktig for meg å si at mange av de henvendelsene som kommer fra selskaper på denne måten, blir ikke noe av, skjer ikke, men en god del av dem skjer altså. Det er vanlig praksis i norske selskaper at det er på den måten det foregår. Så må vi registrere at det da har vært litt ulik forståelse eller forklaring av hvilken rolle statens representant skulle spille i den sammenhengen. Det skal vi ordne opp i, og vi sikrer oss jo mot det nå for framtida. Men det bør ikke herske noe tvil om at det er selskapets ansvar å informere, men langt viktigere, involvere store eiere i den type spørsmål, hvor vi altså snakker om internt transaksjoner mellom nærstående, som dette er, eller andre typer viktige, store eiersaker.

Øystein Djupedal (SV): Er dette en forståelse som Aker også nå har?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi er enige om at vi åpenbart har hatt en ulik forståelse. Noe av den enigheten som nå ligger på bordet, er bl.a. å gjøre presiseringer i aksje-eieravtalen. Det dreier seg mer om spørsmål om generalforsamling. Når det gjelder dette spørsmålet, er dette også ting som vi skal ordne opp i for framtida, slik at vi for framtida regner med at dette ikke blir noe problem.

Øystein Djupedal (SV): Det betyr at pr. nå er dette ikke avklart? Det betyr at Aker ved Eriksen har én forståelse av dette og departementet en annen?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har lest den redegjørelsen som Aker har sendt til komiteen. Den viser jo at det er ulik forståelse, men dette skal vi ordne opp i.

Øystein Djupedal (SV): Statsråden sier nå det er avklart at dette skal opp på generalforsamling, det er vel i Aker Solutions det er snakk om. Er det til en realitetsbehandling? Statsråden brukte ordet «behandling», men er det en realitetsbehandling? Betyr det at generalforsamlingen i prinsippet står fritt til å fatte en hvilken som helst beslutning?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er helt klart at dette er en reell generalforsamling. Jeg vil også vise til Finansavisen i dag, hvor Simen Lieungh, som er konsernsjef i Aker Solutions, sier:

«Som kjent var vår første vurdering at det ikke ville være riktig å holde generalforsamling i Aker Solutions ASA for å drøfte denne saken. Jeg ser likevel fram til vårt kommende møte.»

Ja, dette er sjølsagt en reell behandling. Det at eierne, de store eierne, på forhånd har fått mulighet til å gå gjennom dette, gå gjennom UBS' rapport, fått presentert strategien bak, osv., er helt vanlig i denne type saker. Da er det sjølsagt slik også at vi gir uttrykk for hva vi kommer til å stemme for på den generalforsamlinga.

På den generalforsamlinga er det 60 pst. andre aksjonærer. De skal også få den samme muligheten til å gjennomgå dette og kunne stemme for eller imot. Så ja, dette er en helt normal prosedyre. Ja, dette er en reell generalforsamling. Hvis det skulle være slik at et flertall skulle stemme mot det de store eierne nå er enige om, må sjølsagt styret i Aker Solutions følge opp det på egnet måte.

Øystein Djupedal (SV): Det var interessant. Jeg oppfatter vel at det Aker har sagt offentlig, er noe annet, men det er hyggelig hvis det er slik. Det vil jo være i tråd med det som ville vært vårt ønske.

Hvorfor tror statsråden at Aker ikke har informert om volumet og mengden av de transaksjonene som faktisk viste seg å være på bordet? Man ble informert om Aker Oilfield Services, det visste man om, men de fire andre transaksjonene ble man ikke informert om, verken på møtet den 13. mars eller på annet vis. Man visste heller ikke om lånet.

Hva tror statsråden er grunnen til at Aker ikke har tatt kontakt med departementet og lagt dette fram i de ulike møter som Nærings- og handelsdepartementet har vært til stede på? Hva er grunnen til denne tilbakeholdenheten fra Aker med å legge kortene på bordet?

Statsråd Sylvia Brustad: Det skal jeg være forsiktig med å spekulere i, men det som vel er tydelig, er at en har hatt noe ulik forståelse av statens representants rolle. Det må være helt klart at statens representant er sjølsagt en viktig person, men det er viktig å si at sjøl om personen er valgt fra staten, representerer den personen, i dette tilfellet Berit Kjøll, hele aksjonærfellesskapet i selskapet, når hun er valgt inn. Uavhengig av det er det helt klart helt

vanlig praksis at selskapet ved dets ledelse har ansvaret for å involvere eierne, også oss.

Øystein Djupedal (SV): Det har jeg forstått at statsråden sier. Det er jeg selvfølgelig hjertens enig i, men jeg spør: Hva vil grunnen være til at man ikke legger fram så viktige opplysninger – dette er jo transaksjoner i mangemilliardersklassen – for en så stor eier som staten?

Den konstruksjonen man har valgt, Aker Holding – her har man jo valgt å organisere eierskapet på en helt uvanlig måte i forhold til den måten staten vanligvis vil organisere eierskapet på – betyr at man i prinsippet ikke har styremedlemmer i underliggende selskap, men bare i holdingselskapet. Kan det være en grunn til dette?

Statsråd Sylvia Brustad: Nei, det tror jeg ikke.

For det første mener jeg at den modellen som er valgt, altså med Aker Holding og indirekte eierskap i Aker Solutions med 12 pst., er en veldig god modell. Hovedformålet med det var at vi fortsatt skulle sikre Aker Solutions på norske hender, og at vi skulle sikre bl.a. at hovedkontoret forble i Norge, i hvert fall i ti år. Det har vi sikret. Det er viktig også for norske arbeidsplasser, slik vi ser det.

Det andre er at den måten å organisere det på gjør at vi har mye mer innflytelse enn de 12 pst. isolert sett skulle tilsi. Vi har negativ kontroll. Det betyr at vi har vetorett gjennom den måten å organisere det på. Så ut fra de mål vi hadde med å gå inn, og den måten det er gjort på, mener vi at det er en god modell.

Så er det åpenbart at det har vært ulik forståelse av hvordan dette skulle foregå, men jeg vil igjen understreke at det i andre saker, også fra Aker, har denne involveringa skjedd på annen måte enn det vi her har vært vitne til.

Øystein Djupedal (SV): Ja, etter mitt skjønn må dette være veldig spesielt. Selskapet velger å innhente tre juridiske vurderinger for hvorfor man ikke skal ta ting til generalforsamling. Hva er statsrådens vurdering av det? Hvorfor velger man å bruke tre juridiske eksperter for det som vel for de fleste vil være helt åpenbart, at dette – om ikke annet – bør man i hvert fall orientere om, om ikke realitetsbehandle. Hvorfor, tror man, har man fått tre juridiske vurderinger av dette spørsmålet?

Statsråd Sylvia Brustad: Det må nesten Aker svare for sjøl, men jeg konstaterer at de gjorde det. Jeg konstaterer også at en av de juridiske rådgiverne også konkluderte med at i hvert fall lånet skulle ha vært på generalforsamling.

Jeg gjentar det jeg sa i mitt hovedinnlegg: Man kunne ha valgt den åpenbare løsninga, nemlig å legge dette ut til generalforsamling med en gang. Men jeg vil ikke spekulere noe mer i det. Vi er nå opptatt av å se framover og er enige om hvordan vi skal gjøre det.

Øystein Djupedal (SV): Fra borgerlig side blir denne prosessen rundt Aker betraktet som et eksempel på statlig passivitet i eierskapet, at staten har vært for passiv, og at dette har vært mulig fordi staten ikke har deltatt aktivt

nok. Finnes det lærdom av denne prosessen som gjør at staten vil være mer aktiv i sin statlige eierskapsutøvelse, eller vil det bety at man velger å organisere dette på en annen måte, eller oppfatter statsråden at den kritikken om passivitet ikke er riktig?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, jeg opplever sjølsagt at den ikke er riktig. Jeg syns også den er veldig underlig all den tid at vi gjør dette, praktiserer eierskapet, på samme måte som også tidligere regjeringer har gjort.

Fra tid til annen kommer en opp i situasjoner – men det er sjelden, la meg understreke det – hvor det er utfordringer. Stort sett går dette meget greit. Kanskje hadde vi heller ikke fått til generalforsamling hvis ikke staten hadde vært så aktiv som den har vært i denne saken.

Vi reagerte umiddelbart sammen med Saab og Investor – det er heller ikke hvem som helst – da dette kom for dagen. Vi fikk alle opplysninger, og vi fikk greie på at det var internttransaksjoner av en så stor størrelse som dette var.

Vi bad om en uavhengig gjennomgang – det har vi fått. Vi sa den hører hjemme i generalforsamling – det får vi, til en reell behandling. Så jeg mener at dette i høyeste grad er å være aktiv. Det skulle bare mangle, mener jeg, at ikke vi på vegne av staten også står opp for aksjonærdemokratiet. Det er det vi også har gjort.

Øystein Djupedal (SV): Så det betyr at denne saken som sådan – det at man nå f.eks. velger å presisere aksjonæravtalen, som åpenbart er en endring av det som lå der fra 2007 – vil ikke medføre endringer for framtiden?

Statsråd Sylvia Brustad: Jo, det vil medføre endringer i den forstand, som representanten Djupedal her sier, at vi foretar presiseringer i aksjeeieravtalen, fordi det åpenbart er ulik forståelse om allmennaksjeloven som ligger til grunn for den.

Så er det åpenbart at det er noe ulik forståelse av hva som er statens rolle, som et bindeledd eller ikke bindeledd mellom staten og selskapet. Det skal vi også ordne opp i.

Så de ulike forståelsene tror jeg flere må ta et ansvar for, men vi er enige om å løse det for framtida, slik at vi unngår å komme opp i denne typen situasjoner.

Øystein Djupedal (SV): Det er klart at så store transaksjoner som vi her snakker om, dreier seg om jus. Primært er dette juridiske avtaler mellom parter. Det er helt tydelig at den presiseringen som nå har vært nødvendig, kommer fordi man ikke så at dette kunne brukes eller misbrukes, alt etter hva man vil. Sett utenfra vil det være slik at her har man tøyd det mulige til det nesten umulige og hatt juridisk dekning for det. Men det moralske perspektivet i dette, nemlig om et selskap bør oppføre seg slik, har det vært gjenstand for diskusjon med Aker?

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først gjenta at vi mener at aksjeeieravtalen er god. Men vi må unngå denne type situasjoner for framtida. Derfor er vi enige om å presisere det. Det er jeg glad for.

Vi har ikke vært oppe i denne situasjonen før. Det er en realitet. Jeg vil også si at Aker har håndtert dette på andre måter tidligere, f.eks. i navnesaken. Det vi nå har vært gjennom, må vi ta lærdom av, i den forstand at vi gjør det vi kan for å unngå noe slikt i framtida. Det var helt avgjørende for meg da vi fikk oversikt over hva dette egentlig var – at det var internttransaksjoner og i tillegg bl.a. også et stort lån – at jeg på vegne av staten stod opp for at denne saken hører hjemme på generalforsamling, og at vi også bad om å få den uavhengige gjennomgangen som vi nå har fått. Så med respekt å melde kan de som sier at vi ikke har oppnådd noe, ikke ha hørt hva jeg har sagt i denne saken, for det vi har sagt, har vi også fått. Vi har ikke vært aleine om det. Vi har vært sammen med Saab/Investor.

Øystein Djupedal (SV): Det forstår jeg. Dette er jus, selvfølgelig, og jusen kan jo brukes og misbrukes. Den avtalen som nå foreligger, er en presisering av en tidligere avtale. Alt dette er vel og bra. Men igjen er det slik at Aker åpenbart har oppført seg annerledes enn mange andre selskaper som staten har eierandeler i. Statsråden har selv presisert at det var litt uvanlig. Da går mitt spørsmål igjen på det moralske imperativet i dette, at man faktisk velger å bruke jusen på en slik måte at en så stor eier som staten faktisk i første omgang ikke får informasjon. Det er jo veldig spesielt sett fra mitt ståsted. Det har jo statsråden også understreket. Jeg vil bare gjenta spørsmålet: Er dette et spørsmål man har tatt opp med Aker?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi har sjølsagt gjennom de mange samtaler vi har hatt i løpet av disse ukene, snakket om alle sider ved denne saken, men moral har ikke vært tema i denne saken. Vi må konstatere at vi har hatt noe ulik forståelse. Vi er enige om å ordne opp i det for framtida.

Så må jeg bare gjenta: Vanlig praksis er at selskapene kommer til oss – det skulle bare mangle – og involverer oss, og Saab og Investor har reagert på samme måte.

Møteleiaren: Tida er ute. Vi går vidare til Arbeidarpartiet og Svein Roald Hansen – du har 10 minutt, ver så god.

Svein Roald Hansen (A): Aker sier i sitt brev til komiteen at selv om avtalene hadde blitt gjenstand for behandling på generalforsamling i Aker Solutions ASA, slik det nå blir, ville det vært en styresak og ikke en eiersak i Aker Holding. Er det enighet mellom staten og Aker om den forståelsen?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi er helt enige om at vi snakker om en styresak, men det fratar ikke selskapet ansvaret det har for å involvere oss som eiere.

Svein Roald Hansen (A): Hvilke fullmakter har Berit Kjøll på vegne av staten som styremedlem i Aker Holding?

Statsråd Sylvia Brustad: Ingen særskilte fullmakter, rett og slett av den grunn at sjøl om Berit Kjøll er valgt

av staten, er hun altså valgt inn i styret i Aker Holding og skal representere hele aksjonærfellesskapet, altså hele selskapet. Det betyr at hun ikke har noen særskilte fullmakter fra vår side.

Svein Roald Hansen (A): Så det ansvaret som er nedfelt i styreinstruksen om en særskilt oppgave som bindeledd til sine respektive eiere, innebærer ikke etter statens syn noen endringer på prinsippet når det gjelder å informere og forankre ting hos store eiere?

Statsråd Sylvia Brustad: Nei, det er selskapet som har ansvaret for det. Det nytter ikke å si at fordi en har informert et styremedlem, så er staten dermed informert. Det har vi vært uenige om.

Svein Roald Hansen (A): Det er tydelig ulik forståelse mellom Aker, ifølge det brevet vi har fått, og staten på det punktet. Har denne ulike forståelsen av styremedlemmenes rolle dukket opp tidligere i noen av de selskapene som staten er involvert i som eier?

Statsråd Sylvia Brustad: Ikke så vidt jeg vet.

Svein Roald Hansen (A): Har Saab og Investor den samme forståelse som staten når det gjelder prosessen i denne saken?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, helt klart. Vi har reagert på samme måte, både når det gjelder at denne saken skulle vært bedre forankret i generalforsamling, at vi mente at den hørte hjemme der, og for å få en uavhengig gjennomgang. Så her har Saab/Investor og staten opptrådt helt likt.

Svein Roald Hansen (A): Staten har varslet at den vil stemme for transaksjonene på den kommende generalforsamlingen. Det har så vidt jeg har registrert, dels blitt kritisert og dels blitt latterliggjort fra ulike hold. Hender det noen gang at staten går inn i en generalforsamling hvor den er en betydelig eier, uten å avklare hvordan man vil stemme i en sak av så stor betydning for et selskap som det vi her snakker om?

Statsråd Sylvia Brustad: Nei, dette ville ha vært helt uvanlig. Det er tvert imot vanlig i den type store saker som vi her snakker om, at vi blir informert og orientert for å kunne ta del i hva det handler om, også innsideinformasjon så klart. Så er det sjølsagt vanlig at staten som en stor eier i slike situasjoner tilkjennegir på forhånd om en kommer til å stemme for eller imot på generalforsamling. Det er jo nettopp derfor det også er viktig for norske selskaper å kunne gå til staten som en stor eier og få vite om man har ryggdekning eller ikke. Det er jo til alles fordel. Derfor er det helt vanlig, og derfor kan det ikke brukes som motargument at det ikke er reell generalforsamling vi står overfor, for det er det. Det er igjen 60 pst. andre som så langt ikke har hatt denne muligheten vi har hatt.

Svein Roald Hansen (A): Jeg har litt lyst til å fortsette der Øystein Djupedal slapp, om det moralske aspektet. Jeg forstår at begrepet «moral» ikke har vært noe framtrepende tema i diskusjonen i etterkant, men i aksjonæravtalen står det noe som vi vel må kalle en aktsomhetsklausul, at departementet, Saab og Investor vil støtte Aker og Aker Kværners felles aktivitet, uavhengig av det felles eierskapet, men at Aker skal påse at slike felles aktiviteter ikke er i strid med henholdsvis departementets, Saabs eller Investors eierinteresser. Kan vi si at Aker har overholdt denne aktsomhetsklausulen når de har valgt den framgangsmåten som de opprinnelig gjorde i denne saken?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg vil svare på den måten at vi mener – som jeg har sagt nå – at Aker burde ha et særlig ansvar for å involvere oss som eiere, både oss og Saab/Investor. Det skjedde dessverre ikke på den måten vi mente at det skulle gjøre, men dette rydder vi opp i for framtida.

Svein Roald Hansen (A): Det er det som ligger i den aktsomhetsklausulen, at man skal sjekke ut gjennom god kontakt med eierne?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, det er jo det som er noe av formålet. Når vi eier noe sammen, må det også være slik at alle eiere er komfortable med det som måtte skje i denne type saker.

Svein Roald Hansen (A): I aksjonæravtalens punkt 4.5 (i), om vetorett i styret, heter det at nærstående transaksjoner mellom Aker Kværner og noen av aksjeeierne krever vedtak av Aker Kværners – eller Aker Solutions', som det heter nå – generalforsamling i henhold til lov om allmennaksjeselskaper § 3-8. Ligger det her en uenighet om tolkningen av denne lovparagrafen til grunn for at man har valgt å kjøre dette i datterselskapet og altså kanskje juridisk formelt sett har muligheter til å unngå generalforsamlingen i ASA-selskapet?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi mener jo – og det er jo det vi nå får den 8. juni – at denne saken hører hjemme på generalforsamling, fordi det er store intertransaksjoner.

La meg bruke et bilde. Hvis Aker ønsker å selge et av sine steder, f.eks. Aker Verdal – jeg håper jo ikke det, men hvis de skulle tenke det – så står de fritt til å gjøre det uten at vi kan gripe inn, sjøl om vi er så uenig i det som bare det. Men hvis Aker selger til noen internt i sitt konsern, så er det av største interesse for oss som eier. Og det er det som er forskjellen – at det er intertransaksjoner vi her snakker om, og i tillegg av en størrelse som er ganske stor. Det er intertransaksjoner som er spørsmålet. Derfor mener vi det er åpenbart at det burde ha vært på generalforsamling. Men igjen: Det har vært ulik fortolkning av det. Derfor presiserer vi aksjeeieravtalen for framtida.

Svein Roald Hansen (A): Hvis det er tid til et spørsmål til, vil Berit Brørby bruke den tiden.

Møteleiaren: Berit Brørby – ver så god.

Berit Brørby (A): Takk! Jeg har et spørsmål til statsråden, om statsråden kan utdype noe mer om hva som var formålet med Pareto-oppdraget.

Statsråd Sylvia Brustad: Formålet med Pareto-oppdraget var å få en uavhengig verdivurdering av transaksjonene. La meg rykke litt tilbake, hvis jeg får anledning til det, og si at jeg ikke på noe tidspunkt har sagt at verdivurderinga, eller prisinga, av disse transaksjonene har vært feil. Men vi så behovet for å få en uavhengig gjennomgang, både den i regi av UBS og denne i regi av Pareto. Vi var sjølsagt hele tida klar over at Pareto-gjennomgangen måtte basere seg på offentlig kjent informasjon. Og det er sjølsagt også sånn at når du leier inn folk – Pareto, som er et anerkjent firma som baserer seg på offentlig kjent informasjon, og et annet, UBS, som jeg kan si mer om senere – kan du også risikere at de kommer til ulikt resultat. Det har de gjort på noen punkter i dette tilfellet. Men oppdraget til Pareto var altså en verdivurdering ut fra den informasjonen de hadde, og det var offentlig kjent informasjon, ikke selskapsintern informasjon.

Svein Roald Hansen (A): Da tror jeg ikke vi har flere spørsmål.

Møteleiaren: Då går vi vidare til Høgre og Per-Kristian Foss. Du har 10 minutt – ver så god.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Statsråd, når ble statsrådens forståelse av behovet for direkte informasjon til departementet, og ikke bare via styremedlemmer, gjort kjent for Berit Kjøl? Når og på hvilken måte ble hun gjort kjent med den holdningen?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er slik at vi i flere omganger har hatt samtaler med statens styrerepresentant i Aker om hvordan sånt styrearbeid foregår generelt, og også om hvordan den dialogen skal være.

Per-Kristian Foss (H): Ok, men hvorfor formidlet hun aldri det videre til Akers ledere? Slik det jo fremgår av brevet til komiteen av 15. mai, har Aker aldri skjønt at statsråden forventet slik direkte involvering. Hvorfor formidlet ikke hun eller statsråden det videre direkte til f.eks. Øyvind Eriksen?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første kan ikke jeg svare for hva Berit Kjøl har sagt til Aker. Det jeg kan svare for, er hva vi i departementet har gjort. Der er det flere ting å si, og det er at vi ved ulike anledninger, også til Aker, har formidlet hvordan vi mener den type informasjon og involvering skal foregå.

Per-Kristian Foss (H): Kan du være litt mer konkret på det? Unnskyld at jeg avbryter, men du gjentar nå det du har sagt i redegjørelsen, og jeg har veldig dårlig tid

– jeg har bare 10 minutter – så da må jeg få frem nye svar. Mitt spørsmål er: Hvorfor har ikke denne informasjonen blitt formidlet til Aker? For som det fremgår av brevet av den 15. mai i år, er Aker uenig i det og ikke kjent med det.

Statsråd Sylvia Brustad: Det er altså slik at Aker har operert på en annen måte tidligere, så at det skulle være ukjent for Aker, at selskapet har en sjølstendig ... Hvis jeg kunne få svare på spørsmålet – men hvis ikke det er poenget, så er det greit.

Per-Kristian Foss (H): Du har svart på det tidligere. Men kan du gi det eksemplet som du var inne på tidligere, på at i andre saker har Aker involvert departementet på en annen måte, altså gått direkte til eier. Kan du gi et slikt eksempel?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, det kan jeg, f.eks. i navnesaken, da Aker Kværner endret navn til Aker Solutions. Det er også andre saker som ikke er offentlig kjent, og som jeg av den grunn ikke kan si noe om, hvor de har kommet til oss og informert og involvert oss i taushetsbelagte opplysninger, slik det skal være. Dette burde ikke være ukjent for Aker på noen måte. Dette er vanlig praksis, slik det har vært hele tida.

Per-Kristian Foss (H): Kan du gi meg det sitatet fra eierskapsmeldingen som godtgjør at dette er vanlig praksis? Hvis du ikke kan gjøre det her og nå, ber jeg om at du gjør det skriftlig i ettertid. Jeg har lest eierskapsmeldingen og finner ikke noen dekning for det du sier, så jeg vil gjerne ha det sitatet.

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først si at den praksisen vi utøver vår eierskapspolitikk på, er nøyaktig den praksisen som har vært hele tida, også ...

Per-Kristian Foss (H): Men nå spurte jeg om eierskapsmeldingen fra denne regjeringen!

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, men hvis jeg kan få svare på spørsmålene, så gjør vi dette på nøyaktig samme måten som det ble gjort på da Børge Brende eller Ansgar Gabrielsen var næringsministre.

Per-Kristian Foss (H): Men de er ikke her, så de kan ikke svare for seg. Derfor gjentar jeg spørsmålet: Hvor i eierskapsmeldingen fremgår dette?

Statsråd Sylvia Brustad: Per-Kristian Foss har vært med så lenge i politikken at Per-Kristian Foss vet at det er vanlig praksis i norske selskaper at de involverer eierne i store, viktige spørsmål av betydning for ...

Per-Kristian Foss (H): Nå var det jeg som skulle spørre. Svaret på det spørsmålet fra min side er nei, det vet jeg ikke.

Statsråd Sylvia Brustad: Det er vanlig praksis.

Per-Kristian Foss (H): Det er jeg ikke kjent med, men siden det var meg som skulle spørre, så gjentar jeg spørsmålet: Kan du bekrefte via sitat fra eierskapsmeldingen at dette har vært denne regjeringens holdning? Jeg ber ikke om å få det nå, men om at du kan komme med det skriftlig i ettertid.

Så kommer jeg tilbake til et annet spørsmål, og det gjelder møtet den 13. mars, hvor det står i statens referat – etter at Øyvind Eriksen har redegjort for overføringene av Oilfield Services og DOF:

«Han uttalte også at et eventuelt kjøp i tråd med aksjeeieravtalen ville bli forelagt Aker Holding AS' styre til orientering og til diskusjon, men ikke til realitetsbehandling.»

Hvorfor sa ikke statens representanter, som satt på dette møtet, fra om at man forutsatte behandling i generalforsamling?

Statsråd Sylvia Brustad: Kan jeg først få svare på det spørsmålet jeg ikke fikk svare på i stad?

Per-Kristian Foss (H): Ja, hvis du kan være helt kort.

Statsråd Sylvia Brustad: Om det ikke står sitert i eierskapsmeldinga, så er forståelsen hos alle andre av de 20 selskapene som vi er eiere eller medeiere i, at det er vanlig praksis å gjøre det på den måten jeg nå har redegjort for. Slik har det også tidligere vært for Aker, og vi er enige om å gjøre det sånn for framtida.

Når det gjelder møtet den 13. mars, er det det å si at vi der ble informert om Aker Oilfield Services, som representanten påpeker. Det var kjent i markedet fra 24. februar. Det var altså ingen ny informasjon. Vi ble på det tidspunktet ikke informert om lånet, vi ble ikke informert om at dette skulle skje i et datterselskap, ei heller om pris og vilkår. Med andre ord: Ut fra den informasjonen som departementet fikk på det tidspunktet, og de forsikringer departementet fikk om at dette skulle foregå på en ryddig og skikkelig måte, fordi det var internttransaksjoner – og det ble påpekt fra våre representanter – så fant ikke vi noen grunn til å stille mer spørsmål om det, også ut fra den gode erfaring vi har hatt med Aker tidligere.

Per-Kristian Foss (H): Men ble det stilt noe spørsmål om behandlingsmåten direkte på det møtet? Det fremgår jo ikke av referatet som departementet har sendt oss, og det fremgår heller ikke av brevet fra Øyvind Eriksen.

Reier Søberg: På møtet 13. mars understreket jeg fra departementet at nærstående transaksjoner var av de viktigste forhold som er til behandling i aksjonærfellesskapet i Aker Holding. Når det gjelder denne transaksjonen, opplyste Øyvind Eriksen at den ville bli behandlet i henhold til aksjonæravtalen. Men han opplyste ikke at det ville være en transaksjon i et datterselskap. Hvis dette hadde vært en transaksjon – som vi ikke hadde noen grunn til å anta at dette ikke skulle være – i Aker ASA, kombinert

med at dette skulle håndteres i henhold til aksjonæravtalen, så ville ikke det avstedkomme noen grunn til videre spørsmål.

Og til det videre, at han også orienterte om at saken ville bli forelagt styret som en orienteringssak, og ikke til realitetsbehandling: Det er heller ikke unormalt i slike saker at de er til behandling i styret i flere omganger.

Per-Kristian Foss (H): Unnskyld at jeg avbryter, men dette har statsråden sagt tidligere, og jeg ber ikke om en gjentakelse av det, men spurte du mer om dette enn det fremgår av referatet fra møtet den 13. mars, altså departementets referat? Altså: Stilte du andre spørsmål enn det som fremgår av referatet her?

Reier Søberg: Vi måtte gå ut fra at det som det ble orientert om fra Øyvind Eriksen om den transaksjonen, var det som selskapet hadde funnet var det som var å orientere eierne om på det tidspunkt, slik denne form for kontakt alltid er.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Da vil jeg gjerne gå videre til statsrådets uttalelser om forholdet mellom UBS-rapporten og Pareto-rapporten. Kan statsråden veldig kort si meg forskjellen på en fairness-rapport og en verdivurdering?

Statsråd Sylvia Brustad: Den helt korte beskrivelsen av det er: Når det gjelder fairness opinion, er det å finne ut når en pris er riktig eller gal. Når det gjelder en verdivurdering, er det et anslag, veldig enkelt sagt, på hva prisen bør være.

Hovedforskjellen mellom disse to rapportene, i tillegg til det jeg nå sier, er at UBS' rapport i tillegg til alminnelig kjent informasjon også har hatt tilgang til selskapsintern informasjon. Det har ikke Pareto hatt, og det har vi sjølsagt visst fra dag én.

Per-Kristian Foss (H): Hva ligger da i uttrykket «en samlet vurdering»? Kan statsråden utdype det – hvorfor man altså har tillagt UBS-rapporten helt avgjørende betydning, og ikke fulgt en eneste av anbefalingene fra Pareto?

Statsråd Sylvia Brustad: Da må jeg gå litt tilbake, hvis jeg får lov til det, til den fredagen da UBS' rapport kom, eller da de gjorde rede for at den nå var klar. Da måtte den som kjent offentliggjøres den mandagen, og det var bakgrunnen for at vi satte oss ned sammen den helga. Da fikk vi en grundig gjennomgang av hva de hadde kommet fram til, altså at disse transaksjonene ikke framstod som urimelige, tvert imot rimelige, og vi fikk en grundig gjennomgang av hva som strategisk lå bak dette. Den gjennomgangen som de hadde gjort, var også basert på at alle eierne var enige om at de skulle gjøre det. Vi var enige om mandatet, og vi fikk anledning til å gå nøye gjennom det.

Per-Kristian Foss (H): Jeg ber ikke om prosess, men jeg ber om departementets vurdering av hva som ligger bak

uttrykket «en samlet vurdering», altså: Hvorfor syntes dere ikke at Paretos verdivurderinger helt konkret var korrekte?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi har ikke tatt stilling til om de var helt korrekte eller ikke korrekte, men Paretos rapport baserer seg altså på alminnelig kjent informasjon.

Jeg føler også behov for å si i den forbindelse at noen av de tallene som har versert i lufta, at staten liksom skal ha tapt 500–600 mill. kr, ikke er riktige, for 12 pst. av det ... Hvis det skulle ha vært et tap – hvis en ser sånn på det – snakker vi i hvert fall ikke om mer enn 60 mill. kr.

Men når vi snakker om en samlet vurdering, er det etter at vi har fått anledning til å ta del i hva som er den strategiske tenkningen. Vi fikk resultatet av denne gjennomgangen, og da er det vi sier at etter en samlet vurdering framstår disse transaksjonene ikke som urimelige, og derfor kan vi stemme for dem.

Møteleiaren: Då er tida ute, og vi går vidare til Kristeleg Folkeparti og Solveig Kopperstad Bratseth.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Eg har lyst til å starte med å seie at Kristeleg Folkeparti er for statleg eigerskap i enkelte tilfelle, på lik linje med Arbeidarpartiet. Men det vi heile tida har sagt når det gjeld Aker, er at vi må gjere det på profesjonelle vilkår. Det opplever vi kanskje ikkje vart gjort i denne samanhengen.

Ein av intensjonane med å kjøpe seg inn i Aker var å tryggje arbeidsplassane i selskapa. No ser vi at dei blir selde frå relativt solide Aker ASA til eit gjeldstyngd Aker Solutions ASA og til kapitalkrevjande næring.

Korleis kan vi forstå at det er å sikre arbeidsplassar? Vi kan sikre eit hovudkontor, men korleis kan vi vere sikre på at vi sikrar arbeidsplassane?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første har ikke vi sagt det. Vi må i så fall ha uttalt oss veldig utydelig hvis det er forstått dit hen at det at vi gikk inn som medeiere i Aker Solutions, gjennom Aker Holding, skulle bety at vi derved kunne garantere for arbeidsplasser. Det kan vi sjølsagt ikke. Den viktigste garantien for å opprettholde arbeidsplasser i Norge er at de får kontrakter slik at de kan beholde jobbene, slik f.eks. Aker Solutions fikk denne uka – til en verdi av 10,5 milliarder kr, så vidt jeg vet. Det er en viktig garanti for å opprettholde mange norske arbeidsplasser.

Når vi har vært opptatt av – dette vil sikkert Dag Terje Andersen kunne si mer om senere – at det var riktig å gå inn, er det jo fordi bl.a. det å kunne beholde hovedkontoret til en så viktig bedrift, teknologimessig og kompetansemessig, som Aker Solutions er, ikke på noen måte er uvesentlig. Vi føler oss også sikrere på at flere arbeidsplasser er tryggere i Norge ved at hovedkontoret ligger her i Norge. Ikke minst er de kompetanse- og teknologimiljøene disse representerer, viktige for Norge. Derfor gikk vi altså inn i dette.

Når det gjelder den finansielle situasjonen, beskriver selskapet sjøl sin finansielle posisjon som sunn, og at de har det de kaller et meget komfortabelt gjelds nivå.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Samtidig må dei låne 2 milliardar kr for å kunne drifte. Det seier vel kanskje noko om at det er kapitalkrevjande. Kanskje seier det også noko om kvifor dei som har uttalt seg om verdiane, er ueinige om verdiane av det vi no har kjøpt.

Det har vore stilt fleire spørsmål knytte til dei fairness opinions som har vore bestilte og betalte av Røkke. Men no forstår eg at du seier at departementet var med og bestilte den vurderinga frå UBS. Så har de i tillegg bestilt frå Pareto. Kva er det som gjer at de har bestilt ei ekstra vurdering gjennom Pareto når de var så overtydde om at vurderinga til UBS, som de sjølve har vore med og sagt noko om mandatet på, var den beste? Kvifor bruker de då pengar på ei ny vurdering? Den vurderinga som Pareto gir, er lik det som analytikarar elles seier om verdiane.

Statsråd Sylvia Brustad: For det første har jeg på vegne av staten vært opptatt av å få klarhet i den saken, få fakta på bordet. Det er derfor vi både har hatt juridiske gjennomganger da saken kom som den kom, og finansiell gjennomgang, og, som representanten påpeker, to ulike vurderinger av det.

Vi har vært klar over at når vi igangsetter to ulike vurderinger, kan en også komme til ulikt resultat, fordi det er ingen eksakt vitenskap. De bygger også på ulikt grunnlag fordi, igjen, Pareto har bygd på alminnelig informasjon, UBS på selskapsintern. Da er det kanskje heller ikke unaturlig at de kommer til nokså ulikt resultat.

Så må jeg også si til det representanten sa her: «betalt av Røkke», at det er ikke riktig. Aker er sjølsagt med på å betale, men det er alle vi eierne som står bak at UBS skulle gjøre dette, som nå støtter dette. Så har vi, som kjent, hele veien samarbeidet veldig tett med Saab og Investor, og vi føler oss bekvem med hvor vi nå står i denne saken.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Då er det litt merkeleg at statsråden var så ueinig med Aker i første runde når det gjaldt både verdiar og prosess – prosess er det framleis – mens du få veker etterpå er einig i både verdi og struktur i det som skjer.

Statsråd Sylvia Brustad: La meg si til det: Jeg har aldri sagt at verdivurderingene har vært gale. Det har jeg aldri sagt. Men jeg har sagt at vi er nødt til å få fakta på bordet, fordi det kom fram at dette var så store internttransaksjoner.

Det jeg sa før påske, var tre viktige ting. Det ene var at vi, sammen med Saab og Investor, ikke var fornøyd med prosessen – det var det med involvering. Det andre jeg gav tydelig uttrykk for, sammen med Saab og Investor, var at denne saken hører hjemme på generalforsamling. Det får vi nå den 8. juni – reell generalforsamling. Det tredje jeg bad om på vegne av staten før påske, var at vi måtte få en uavhengig gjennomgang av dette. Det har vi også fått nå, så vi har fått det vi har bedt om. Det handler om at vi var nødt til å stå opp da vi kom i denne situasjonen, og sørge for at vi ikke bare fikk løst denne situasjonen, men også gjør det vi kan for å hindre at vi kommer i en slik situasjon i framtida.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Ja, vi får ei generalforsamling, og ho er reell, seier du. Men det vil ikkje forandre eit komma i den avtalen som er gjort, for den er egentleg ferdig, seier du også. Då får eg lyst til å spørje: Kva er då hensikta med generalforsamling når alle avtalar er gjorde og inga endringar skjer?

Statsråd Sylvia Brustad: Nå er det ikke slik at generalforsamlingen har vært. Sjøl om 40 pst. av eierne, som altså er Aker, oss, Saab og Investor, er enige om og har tilkjennegitt at vi kommer til å stemme for, aner ikke jeg hva de 60 pst. andre kommer til å gjøre. Derfor er det en reell behandling – de 60 pst. andre aksjonærene skal også få mulighet til ikke bare å ta stilling til det og høre hva dette egentlig er, men faktisk kunne forholde seg til det i en behandling gjennom et vedtak. Derfor står jeg fullt og helt fast på at dette er en reell generalforsamling, og vi står opp for aksjonærdemokratiet, som det er viktig å verne om.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Du har sagt at aksjonæravtalen skal opp til ny behandling og konkretisering. Eg forstår då statsråden slik at ho opplever at det er nokre hull eller uklarheiter i den avtalen som vart gjort i 2007. Eg opplever også at du erkjenner at Kristeleg Folkeparti dessverre fekk rett då vi åtvare mot denne avtalen.

Den kontakten som har vore mellom departementet og styret og dagleg leiar, har vore gjennom styremedlem. Så sa du til Per-Kristian Foss at du har hatt forventningar om og erfaring med at det er selskapet som kjem til departementet. Då får eg lyst til å spørje: Er det slik at alle selskapa kjem til departementet der staten er minoritetseigar?

Statsråd Sylvia Brustad: Når det er saker av en slik karakter at eier bør mene noe om det, er det helt vanlig at konsernsjefen og/eller styrets leder kommer til oss og redegjør for det, slik det f.eks. var når det gjaldt emisjonen i SAS, som er et ganske ferskt eksempel.

Når det så gjelder aksjeeieravtalen, er vi, som representanten her viser til, enige om å presisere den for å unngå dette i framtida. Dette handler ikke minst om den diskusjonen som har vært omkring spørsmålet: Hører det hjemme i generalforsamling eller gjør det det ikke? Da er det åpenbart at det er ulike meninger om allmennaksjeloven som da ligger til grunn også på dette punktet for aksjeeieravtalen. Derfor er den beste løsningen for å unngå dette for framtida, at vi får presisert aksjeeieravtalen. Men det betyr ikke at vi mener at den avtalen er dårlig. Vi mener tvert imot at den er god i forhold til det formålet som den avtalen faktisk har.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Men Kristeleg Folkeparti frykta ein sovande eigarskap, og det kan nesten verke som om det er den som på ein måte har slått inn no i denne saka. Dei svenske eigarane bad om eit møte med dagleg leiar og styreleiar. Kvifor gjorde ikkje departementet det same?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første er vi avhengig av at selskapet involverer oss. Vi kan ikke gjette – er det nå noe vi burde vært informert om som vi ikke er informert om? Det er en vesentlig forutsetning.

Så vil jeg ta avstand fra begrepet «sovende eierskap». Jeg kan si at jeg har ikke sovet mye i løpet av de siste to månedene, for å si det på den måten. Vi har gjort alt det vi kan, da dette kom for dagen, og vi er enige om at prosessen forut for det burde ha vært en annen. Så vi er avhengig av at selskapet kommer til oss.

Møteleiaren: Då er tida ute – og vi skal heller ikkje sove vidare. Vi går vidare til Rune J. Skjælaaen og Senterpartiet. Du har 10 minutt – ver så god.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Takk for det.

Jeg har ett spørsmål som jeg ønsker å få belyst litt mer, og det gjelder statens representanter i styret.

I noen styrer utpekes de statlige representantene. I andre styrer foreslår en overfor en generalforsamling, og så er det generalforsamlingen som velger. Da er mitt spørsmål: Er ansvaret for styrerepresentantene annerledes når de er utpekt av staten enn når de er valgt på en generalforsamling etter forslag – altså er rollene deres i styret annerledes?

Statsråd Sylvia Brustad: Hvis det er greit, lar jeg Reier Søberg utdype det litt.

Reier Søberg: Vår holdning til det – og den praksis vi har fulgt i alle de år jeg har jobbet med disse sakene – er at det er ingen slik forskjell, og vi mener det også er slik underliggende lovverk må forstås.

Et styremedlem er en tillitsperson for selskapet og har et ansvar i mange sammenhenger i forhold til ulike deler av selskapslovgivningen. Det gjelder enten styremedlemmet er valgt av en generalforsamling eller utpekt direkte fra staten – eller også i det tilfellet der det er en aksjonæravtale som regulerer dette. Og vi har nå eksempelvis to selskaper hvor vi har aksjonæravtale av den typen. Vi har Aker, og vi har Nammo. Tidligere har vi hatt flere – vi har hatt Olivin, vi har hatt Arcus, og vi har hatt BaneTele. Det underliggende og det grunnleggende ansvaret for et styremedlem er det samme. I praksis vil jo staten selvfølgelig ha en kontakt med de styremedlemmer som vi utnevner direkte, som vi ikke kan eller bør ha mot styremedlemmer som velges av en valgkomité, hvor man ikke kan peke på at dette er min, dette er din – dette er styremedlemmer som en samlet valgkomité i fellesskap har nominert.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Da har jeg et spørsmål til. Jeg sitter her og tenker litt i forhold til Aker, og hva de ikke har gjort i forhold til staten som eier. Kunne en tro at Aker mente at staten var godt nok informert ved å informere statens representant, altså Berit Kjøll, og at hun har fått informasjon som eier egentlig burde ha hatt?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er litt vanskelig for meg å svare på det. Til en viss grad kan en kanskje tro at det

er det. Jeg vil ikke spekulere mye i det, men Berit Kjøll har jo en litt annen versjon av hvordan den informasjonsflyten har vært. Jeg har ikke vært til stede og kan ikke si noe om det. Men uansett burde det ha vært kjent også for Aker, fordi de også tidligere sjøl har praktisert det på den måten vi mener de bør praktisere det, og som alle andre selskaper også gjør – at de kom til oss uavhengig av statens representant, som Reier Sjøberg har redegjort for hvilken rolle spiller i denne sammenhengen, og involvert oss.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Takk, da har ikke jeg flere spørsmål.

Møteleiaren: Etter det vi endra på i innleiinga, får no Framstegspartiet høve til å stille spørsmål. Carl I. Hagen – ver så god, du har 10 minutt.

Carl I. Hagen (FrP): Takk leder. Beklager at jeg måtte forlate høringen. Hvis jeg stiller et spørsmål som allereide er besvart, kan statsråden bare si det, så skal jeg lese det i det stenografiske referatet siden. For jeg har en lang rekke spørsmål.

Det ser ut til at det er to vidt forskjellige forståelser av aksjonærvtalen mellom staten og Aker. Slik jeg har sett det, er det aksjonærvtalen og styreinstruksen som angir at informasjonen skal gis til den enkelte eiers styremedlem, som uavhengig av taushetsplikt kan gi informasjonen videre til sin eier. Hvordan henger dette egentlig sammen med redegjørelsen fra Næringsdepartementet, angivelig om at daglig leder skal informere eierne direkte – og ikke via styremedlemmer?

Statsråd Sylvia Brustad: Det følger av den vanlige praksis som er, og det er at sjøl om staten har – jeg har i og for seg svart på det tidligere, men jeg kan gjerne gjenta det...

Carl I. Hagen (FrP): Det aksepterer jeg, og jeg skal se på det.

Jeg hørte også statsråden si at man er eier i en lang rekke andre selskaper. Der er vel forskjellen at her er man minoritetseier i et holdingselskap med egen aksjonærvtale som man ikke har i Statoil, Telenor og en del av de andre store selskapene som statsråden viste til. Det er vel aksjonærvtalen som legger grunnlaget for beslutningsprosessen i Aker Holding, hvor staten er eier. Er det riktig?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er i og for seg tre ting jeg kan tenke meg å kommentere på dette punktet. Det ene er hvorvidt det er vanlig praksis at selskapene kommer til oss når det er store saker som det var i dette tilfellet, altså internttransaksjoner, emisjoner e.l. Det bør gjøres uavhengig av hvor mye vi eier, for å si det slik – om vi er deleier, stor eier, osv. Det har også Aker gjort tidligere i andre saker. Jeg nevnte eksemplet med navnesaken.

Når det så gjelder aksjeeieravtalen, er det som er uenigheten, og som er blitt avdekket gjennom denne prosessen, at det har vært uenighet, som representanten kjen-

ner godt til, om det skulle ha vært i generalforsamling. Da er det allmennaksjeloven som deler av aksjeeieravtalen bygger på.

Carl I. Hagen (FrP): Det er greit.

Statsråd Sylvia Brustad: Så har vi snakket sammen om hvordan vi hensiktsmessig løser dette for framtida og hvordan vi får det til generalforsamling. Derfor gjør vi presiseringer i aksjeeieravtalen.

Carl I. Hagen (FrP): Hvorfor gav ikke statens eierrepresentanter i møtet 13. mars klart uttrykk for at man ønsket at disse transaksjonene skulle behandles i Aker Solutions ASAs generalforsamling?

Statsråd Sylvia Brustad: Fordi den 13. mars hadde vi bare informasjon om én transaksjon, Aker Oilfield Services, som også var kjent ...

Carl I. Hagen (FrP): Det var den suverent største transaksjonen, som er den tyngste. Men hvorfor sa man ikke fra da for å være sikker på at man ikke hadde den misforståelsen som statens passivitet her har ansvaret for?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er ikke enig i at dette er passivitet. Det er snarere tvert imot meget aktivt. Det er også slik når det gjelder den transaksjonen, at det var én transaksjon vi fikk orientering om, ikke de andre, ikke om at det var et lån, og heller ikke at det skulle skje i et datterselskap. Det er ikke minst det siste punktet, om at dette var transaksjoner mellom nærstående og i et datterselskap, som hadde vært svært viktig informasjon. Det våre representanter sa på det møtet, var at man måtte være meget oppmerksom på, når det var internttransaksjoner, at det foregikk på en ryddig måte. Vi fikk forsikring om at så skulle skje.

Carl I. Hagen (FrP): Mener statsråden at det ikke skjedde på en ryddig måte?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi mener jo, noe som bør være kjent for alle nå, at denne saken skulle vært i generalforsamling, og det blir det nå – det er vi glad for – den 8. juni.

Carl I. Hagen (FrP): Så statsråden mener at Aker ikke fulgte dette opp på en ryddig måte i henhold til aksjonærvtalen?

Statsråd Sylvia Brustad: Staten mener, som Saab og Investor, at her burde det ha vært en mye grundigere informering, og ikke minst involvering, enn det vi dessverre har hatt i denne saken. Men det skal vi løse for framtida.

Carl I. Hagen (FrP): På hvilken måte hadde Næringsdepartementet instruert og orientert sitt styremedlem Kjøll om aksjonærvtalen, slik at man sikret at hun forstod hvilken rolle hun skulle ha på vegne av departementet i sty-

ret. Var det særskilte retningslinjer og instruksjer og slikt, eller ble hun bare valgt, og ikke gitt mer enn at hun fikk kopier av aksjonæravtaler osv.?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi har sjølsagt fra departementets side hatt flere møter og kontakt med Berit Kjøll som har gått på styrearbeid generelt, hvordan kontakten skulle være med oss i departementet osv., og hva som har vært hennes rolle.

Carl I. Hagen (FrP): Skilte dette seg fra representanter i andre styrer som kommer etter statens forslag til valgkomiteer? Var det noe spesielt, som følge av aksjonæravtalen?

Statsråd Sylvia Brustad: Reier Søberg kan si litt mer om det.

Reier Søberg: Ja. Vi har informert om hva formålet med aksjonæravtalen var, hvordan den skulle forstås osv.

Carl I. Hagen (FrP): Var statsråden klar over hvilken informasjonsutveksling som hadde funnet sted i eiermøtet den 13. mars og korrespondansen med Berit Kjøll da hun på sin pressekonferanse gav uttrykk for irritasjon og frustrasjon over saksbehandlingen?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har vært klar over hva departementet har fått informasjon om, og hva vi har svart i forhold til det, og det er mitt ansvar, så klart.

Carl I. Hagen (FrP): Det er klart.

Statsråd Sylvia Brustad: Det jeg gav uttrykk for på pressekonferansen før påske, som representanten Hagen viste til, var at vi mente prosessen skulle ha vært annerledes, og at saken hører hjemme i generalforsamling. Det får vi. Og jeg bad om å få en uavhengig gjennomgang. Vi var ikke fornøyd med prosessene, i likhet med Saab og Investor.

Carl I. Hagen (FrP): Så statsråden var fullt orientert om all relevant informasjon og kunnskap da hun gav uttrykk for irritasjon og frustrasjon?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg gjorde på vegne av staten det jeg mener var helt riktig å gjøre, nemlig å sørge for at denne saken ble brakt inn i de fora den burde vært i. Det aller viktigste var da generalforsamling.

Carl I. Hagen (FrP): Er statsråden enig i at den diskusjon og offentlige støy som har vært om denne saken i mange uker, bl.a. som følge av reaksjonene da de ordinære transaksjoner ble kjent, har skadet bedriften og arbeidsplassene?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tror denne saken har vært en krevende sak – eller det vet jeg – for mange. Men jeg mener likevel at det var helt nødvendig og helt rik-

tig at staten, på lik linje med Saab og Investor, stod opp for aksjonærdemokratiet og sørget for at vi fikk saken til en reell behandling i generalforsamling, slik vi nå får den 8. juni, og at vi fikk en uavhengig gjennomgang av saken.

Carl I. Hagen (FrP): Den generalforsamlingen som nå kommer, er vel, som flere har sagt, ikke så interessant, i og med at det da generalforsamling ble varslet kommer, samtidig ble kjent, og sikkert avtalt, at staten ikke ville legge noen hindringer i veien for å ta denne saken kun til orientering, altså godkjenne transaksjonene.

Statsråd Sylvia Brustad: Det er helt vanlig i denne type saker, hvor selskapene involverer eierne, som også vanlig er, at vi tilkjenner hva vi stemmer. Det som også er en viktig opplysning i tillegg, er at det er 60 pst. andre aksjonærer som på den måten også får mulighet til både å bli informert og å kunne få behandlet saken gjennom en vedtakssak i generalforsamlinga. Det er en reell behandling, og er viktig i forhold til å verne om aksjonærdemokratiet.

Carl I. Hagen (FrP): Hvordan kan statsråden hevde, som hun har gjort, at departementet kan håndtere forretningsmessige saker konfidensielt når det visstnok ikke har vært mulig å komme til enighet med Aker om en standard konfidensialitetserklæring for utveksling av informasjon, f.eks. det som har vært tilknyttet Midsund Bruk og Aker Clean Carbon?

Statsråd Sylvia Brustad: Vi behandler innsidesaker, om ikke daglig, så svært ofte...

Carl I. Hagen (FrP): Hvorfor kunne ikke departementet undertegne en slik konfidensialitetserklæring?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg går ut fra at det representanten Hagen her sikter til, er den siste delen av det som skulle være oppdraget til Pareto. Der var situasjonen den, som representanten helt sikkert kjenner til, at vi igangsatte både UBS og Pareto. Men i og med at det ble oppnådd enighet forrige helg – som altså ble presentert 11. mai – basert på UBS' gjennomgang, mener vi det ville være sløsing med skattebetalernes penger å bruke penger på at Pareto skulle utrede noe som vi allerede hadde blitt enige om, hvordan vi skulle stemme på denne generalforsamlinga.

Carl I. Hagen (FrP): Så vidt jeg forstår, er statens indirekte eierandel i det selskapet som kjøper disse seks selskapene, 12,5 pst. I den offentlige debatt kunne man nesten få inntrykk av at dette kjøpende selskapet, som skulle påta seg alle disse fryktelige forpliktelsene, var 100 pst. statlig eid. Når det gjelder det reelle beløpet som staten eventuelt indirekte er med på, er det riktig at det er relativt mye lavere enn det som har versert i pressen, og at staten kun eier 12,5 pst. av det kjøpende selskap?

Statsråd Sylvia Brustad: Hvis jeg nå følger representanten og forstår han rett, er det helt riktig at det, når det er snakk om f.eks. de verdier som har versert rundt verdi-

vurderinga fra Pareto, er 12 pst. som i så fall ville ha vært statens andel, og ikke mer enn det.

Carl I. Hagen (FrP): Da har jeg et siste spørsmål.

Jeg har forstått det statsråden har sagt, men kan hun identifisere det punktet i aksjonæravtalen som hun mener Aker ikke har fulgt i denne saken?

Statsråd Sylvia Brustad: Det som er grunnlaget for at vi nå gjør presiseringer i aksjeeieravtalen ...

Carl I. Hagen (FrP): Jo, men jeg ønsker altså å få identifisert det punktet – det er vel et eller annet punkt 1, 2 eller 3 – eller den paragrafen som staten mener Aker ikke har fulgt.

Statsråd Sylvia Brustad: Det er det punktet som heter 4.5.1. Og så er det § 3-8 i allmennaksjeloven, hvor spørsmålet om generalforsamling er berørt, og som den delen av aksjeeieravtalen også bygger på. Det er det åpenbart at vi har vært uenige om. Derfor presiserer vi dette for framtida.

Møteleiaren: Då er tida ute.

Vi rundar av med at kvar av dei komitemedlemene som har meldt seg, får 10 minutt til oppklarande spørsmål. Så langt er det fire som har meldt seg.

Øystein Djupedal – ver så god.

Øystein Djupedal (SV): Statsråden avsluttet sitt innlegg med å si at for framtiden skulle man unngå den typen situasjoner som man her har vært igjennom. Nå skal komiteen selvfølgelig saksbehandle dette, og det vil bli generalforsamling. Ting vil vel normalisere seg etter hvert når det gjelder Aker også.

Mitt spørsmål gjelder det som flere her har vært inne på, styremedlemmenes rolle i de ulike selskapene. Det er selvfølgelig slik at styremedlemmene er selskapets tillitsvalgte, det er helt åpenbart. Men i disse holdingselskapene er det jo en annen oppnevningssprosedyre, som gjør at det vel er mulig å forstå at man opplever at disse har en særskilt fullmakt til eller et særskilt ansvar for å informere – i dette tilfellet eier. Og når vi ser på korrespondansen mellom Eriksen og oss og departementet og oss, vil en se at divergensen er betydelig, nemlig ved at man har forholdt seg til helt forskjellige mennesker, i dette tilfellet til Berit Kjöll og ikke til staten. Dere har forholdt dere til andre.

Når statsråden sier at man skal unngå dette for framtiden – at det er en av de viktige lærdommene og en oppsummering av dette – betyr det at man nå vil presisere tydeligere hva som er statsoppnevnte styremedlemmers rolle og ansvar, slik at man ikke opplever at et selskap sier ja, men kjære deg, vi har da snakket med styremedlemmet, og hvis styremedlemmet ikke har snakket med eier, er ikke det vårt ansvar, at vi unngår denne typen konflikt eller denne typen uklarhet for framtiden?

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først si, som også representanten var inne på, at sjøl om man – i dette til-

fellet Berit Kjöll – er valgt av staten, som det sies her, er man også selskapets tillitskvinne eller tillitsmann. Det er veldig viktig, noe også Reier Søberg har gitt uttrykk for.

Så trur jeg det viktigste på dette punktet ikke nødvendigvis er å gjøre noen presiseringer i et lovverk eller i en instruks, men å få en felles forståelse av hvordan dette skal fungere i praksis, slik vanlig praksis er, og slik det også på en god måte har vært praktisert fra Akers side tidligere.

Møteleiaren: Då er neste utspørjar Svein Roald Hansen.

Før han får ordet, vil eg be om at både spørsmåla og svara er korte, slik at alle som har bedt om å få ordet, får det innanfor tidsramma.

Svein Roald Hansen – ver så god.

Svein Roald Hansen (A): Jeg vil litt tilbake til det som departementsråden sa i forbindelse med referatet fra eiermøtet 13. mars – bare så jeg er sikker på at jeg forstod det riktig, for man avbrøt og snakket i munnen på hverandre i den sekvensen.

Da informasjonen om transaksjonen av Aker Oilfield Services kom, ble det ikke informert om at dette var i et datterselskap. Det ble presisert fra departementsrådets side at man måtte gjennomføre det på en slik måte at det ikke kunne reises tvil eller bli diskusjon om dette. Jeg forstod det slik at man oppfattet det slik at dette ville skje på en generalforsamling, og at det var bakgrunnen for at man ikke boret videre i hvordan det skulle skje.

Statsråd Sylvia Brustad: Reier Søberg –

Reier Søberg: Ja, det er korrekt – i tillegg til at Øyvind Eriksen understreket at dette ville bli behandlet i tråd med aksjonæravtalen, hvilket tilsa at det ville være slik dersom dette hadde skjedd på Aker ASA-nivå.

Møteleiaren: Då gir eg ordet til Carl I. Hagen – ver så god.

Carl I. Hagen (FrP): Er statsråden enig i at 4.5.1 – som det ble referert til – er et skjønnsmessig punkt, at man altså må vurdere i hvilken grad dette kommer inn under denne bestemmelsen, eller mener hun at dette er en 100 pst. klingende klar juridisk bestemmelse, som ikke etterlater noen tvil?

Statsråd Sylvia Brustad: Reier Søberg –

Reier Søberg: Det som diskusjonen har gått på her, er at i 4.5.1 vil det framgå at for nærstående transaksjoner, slik det er definert i aksjeloven § 3-8, skal man ha spesielle prosedyrer. Det som har oppstått i denne saken, er at det har vært ulik forståelse av hvordan den underliggende loven, altså aksjeloven § 3-8, er å forstå. Og da får det betydning via 4.5.1 i aksjeeieravtalen.

Statsråd Sylvia Brustad: Det er på den bakgrunn vi presiserer at aksjeeieravtalen er den beste løsningen for å unngå dette.

Møteleiaren: Då er det Per-Kristian Foss – etter det Solveig Kopperstad Bratseth.

Per-Kristian Foss (H): Jeg bare minner om at jeg ønsker at statsråden i ettertid viser til eierskapsmeldingen, hvor det inngår det hun har redegjort for nå, et ønske om involvering av eiere direkte. Jeg har to konkrete spørsmål: Kan statsråden bekrefte at Pareto gav beskjed til departementet om at UBS-rapporten inneholdt for få opplysninger til at de kunne vurdere den?

Mette Wikborg: Pareto hadde anledning gjennom helgen til å gå igjennom fairness opinion fra UBS.

Per-Kristian Foss (H): Hele rapporten?

Mette Wikborg: Den fairness opinion som ble offentliggjort på mandag morgen.

Per-Kristian Foss (H): Altså de elleve sidene?

Mette Wikborg: Det som ble offentliggjort mandag morgen, og det var på om lag den størrelsen. De hadde anledning til å ta del i den redegjørelsen som UBS gav i løpet av helgen, og på bakgrunn av det komme med sine vurderinger. De bistod departementet i vår vurdering gjennom helgen.

Per-Kristian Foss (H): Det du nå sier, er at Pareto ikke fikk tilgang til annet enn det som var offentlig kjent, altså ikke til det underliggende materialet? Mitt spørsmål var: Var Pareto fornøyd med det?

Mette Wikborg: Det får man eventuelt spørre Pareto om.

Per-Kristian Foss (H): Pareto gav uttrykk for det til departementet, så det må dere vite.

Mette Wikborg: Det vil alltid kunne være interessant med mer informasjon, men Pareto forholdt seg til den informasjonen de fikk, og gav sine beste råd ut fra det.

Per-Kristian Foss (H): Ok. Spørsmål nr. 2:

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg kan legge til at fra dag én har det vært klart at det Pareto måtte basere sin gjennomgang på, var det som var alminnelig kjent informasjon. Så det har det ikke vært noen uklarhet omkring.

Per-Kristian Foss (H): Greit! Jeg får altså ikke svar på hva Pareto har uttrykt til departementet om det forholdet.

Møteleiaren: Ta spørsmål nr. 2!

Per-Kristian Foss (H): Da statsråden var forbannet og frustrert mv. – jf. en offentlig uttalelse i påskeuken – var statsråden da kjent med den informasjon som Berit Kjøll hadde før beslutningen ble fattet den 30. mars?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja. Det jeg visste – det departementet visste – var det vi hadde fått informasjon om fra Berit Kjøll den 25. mars, hvor Berit Kjøll orienterte om det vi egentlig allerede visste, altså transaksjonen Aker Oilfield Services. Men igjen: Vi hadde fortsatt ikke informasjon om lånet eller datterselskaper eller pris eller vilkår.

Per-Kristian Foss (H): Ja, men den informasjonen hadde jo Berit Kjøll.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg sier at det var det vi fikk informasjon om den 25. mars, på det tidspunktet.

Per-Kristian Foss (H): Statsråden har i ettertid uttrykt at hun var fornøyd med Berit Kjølles opptreden. Da er mitt tillegsspørsmål, og det siste, leder: Er statsråden også i ettertid fornøyd med den informasjon hun hadde før hun uttrykte at hun var forbannet og frustrert?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har hele tida sagt at jeg har tillit til Berit Kjøll. Nå har hun som kjent annonsert at hun vil trekke seg. Jeg tar det til etterretning, men har anmodet henne om å sitte til vi får en ny representant.

Så er det slik at vi også er helt enig om hvilken informasjon vi har fått. Det er vanskelig for meg å gå inn i den dialogen de har hatt mellom seg. Der har Berit Kjøll en annen versjon enn det Aker har. Men det som også er helt klart, er at det hadde ikke vært noe i veien for at departementet kunne ha mottatt sensitiv informasjon, også fra styrerepresentantene.

Møteleiaren: Då går vi vidare til Solveig Kopperstad Bratseth, som er den siste som får stille spørsmål i denne runden.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Eg har to korte spørsmål: Kva slags lærdom i forhold til praksis når det gjeld aktiv eigarskap, har departementet teke av denne saka?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første er dette en helt uvanlig situasjon. Så vidt jeg vet, og de som har vært mye lenger i dette departementet, har vi ikke vært borti lignende situasjoner tidligere av denne karakter. Derfor er jeg også veldig glad for at vi er enig med selskapet om hvordan vi skal håndtere dette framover. I den grad en skal trekke lærdom, og det skal en alltid gjøre – det synes jeg er en god egenskap for alle – er det åpenbart at i denne saken har det ikke vært god nok kommunikasjon, i den forstand at det er åpenbart ulik forståelse av bl.a. statens representants rolle. Vi mener at vi har informert om det.

Vi mener helt klart at vanlig praksis er slik den er, som alle andre selskaper praktiserer, og som også Aker tidligere har gjort. Men vi må konstatere at på noen punkter er det ulike forståelse. Da er vi enige om å rette opp det for framtida.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Då er mitt neste spørsmål: Kor realistisk er det å tru at vi får endra noko i den aksjonæravtalen som vi no har, der Aker på ein måte har bukta og begge endane? Kor realistisk er det at vi får inn nokre presiseringar og endringar?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første har ikke Aker bukta og begge endene i forhold til den aksjeeieravtalen. Det er jo en avtale mellom oss som er eiere, altså i Aker Holding. Det betyr staten, Saab og Investor og Aker-systemet. Og vi var enige om i den løsnings som vi presenterte mandag den 11. mai – hvis jeg husker riktig dato – at det skal gjøres presiseringer i aksjeeieravtalen. Derfor kommer ikke det til å bli noe problem.

Møteleieren: Takk for det! Det brevet som Aker har sendt, har vore sentralt, og statsråden har sagt at det har vore ein del kommentarar til det. Det hadde vore greitt om statsråden kunne kome med noko skriftleg til komiteen om den saka, så komiteeleieren ber om det no. Så får vi håpe at også saksordføraren kan ta del i det når den tid kjem.

Då får du inntil 5 minutt til ein sluttkommentar om du måtte ønskje det. Ver så god.

Statsråd Sylvia Brustad: Takk for det! La meg bare gjenta at jeg er veldig tilfreds med den løsningen vi har fått i denne saken.

For det første: Vi bad om, og vi fikk, en ny gjennomgang av prisinga. For det andre: Jeg bad om, og vi har fått, gjennomslag for at transaksjonene i mellomtida skulle stilles i bero. For det tredje: Jeg bad om, og fikk tilslutning til, at behandling av transaksjonene skulle gå i generalforsamling. Dette har vært en krevende sak, men den har vært nødvendig. Den har vært nødvendig fordi vi har vært nødt til å være helt klare på hvilke saksbehandlingskrav staten må ha i slike saker. Staten er som kjent stor eier i et stort antall selskaper, og vi forvalter mange hundre milliarder kroner. Det er viktig for norsk næringsliv, for norske arbeidsplasser og for norsk økonomi. Derfor må vi, sjøl om det kan være ubehagelig, være helt tydelige på hvor grensa går mellom hva selskapene kan og skal håndtere på egen hånd, og hvilke saker som eierne må være med og bestemme i. Når vi havner i situasjoner hvor det oppstår tvil om hvor den grensa går, må vi ta den ubehagelige jobben det er å rydde opp i det. Det må vi, sjøl om det føles krevende for alle oss som er involvert. Derfor er jeg nå svært tilfreds med at vi har fått gå opp denne grensa, svært tilfreds med at saka blir forelagt eierne, og svært tilfreds med at det foreligger en enighet som vil sikre at vi ikke kommer opp i lignende situasjoner i framtida. Det er det jeg har vært opptatt av – verken mer eller mindre. Og det kan ikke være noen tvil om at dette ikke ville skjedd uten at Nærings- og handelsdepartementet hadde grepet inn.

Aker Solutions er et viktig teknologi- og industriselskap for Norge. Denne regjeringas grunnholdning er at det er positivt at det utvikles framtidsrettet virksomhet i Aker Solutions. Vi ser også at det lykkes en godt med. Seinest på mandag ble det kjent at Aker Solutions hadde vunnet en kjempekontrakt på om lag 10 milliarder kr for utvikling av et felt i Det kaspiske hav.

Det er få eiermiljøer i Norge utenom staten som alene kan bidra til å sikre langsiktig eierskap og norsk forankring av Aker Solutions ASA. Det var jo også en viktig grunn til at vi gikk inn på eiersida. Nå er jeg opptatt av å se framover. Jeg er opptatt av en fortsatt positiv utvikling, en industriell utvikling av konsernet Aker Solutions.

Møteleieren: Tusen takk for ditt bidrag!

Då tek vi ein pause i høyringa fram til kl. 13.30.

Høyringa vart avbroten kl. 13.02.

Høyringa vart teken opp att kl. 13.30.

*Høyring med tidlegare nærings- og handelsminister
Dag Terje Andersen*

Møteleieren: Då vil eg ønskje tidlegare nærings- og handelsminister Dag Terje Andersen velkomen. Han har med seg departementsråd Reier Søberg frå Nærings- og handelsdepartementet som besittjar.

Du får først 10 minutt til innleiing – ver så god.

Statsråd Dag Terje Andersen: Takk for det, leder, og takk for denne invitasjonen til å komme på høringen for å svare på spørsmål om statens kjøp av aksjer i Aker Holding i 2007.

I forbindelse med uenigheten som er oppstått mellom aksjonærene i Aker Holding, er det reist spørsmål om aksjonæravtalen som ble inngått i 2007. Det er særlig to forhold som har vært sentrale. For det første: Er aksjonæravtalen tilstrekkelig klar når det gjelder hvilke saker som skal behandles i generalforsamling? Og for det andre: Betalte staten riktig pris for aksjene i 2007?

Vår olje- og gasshistorie er et resultat av utradisjonelle og gode beslutninger, med oppbygging av sterke norske miljøer i petroleumssektoren. Leverandørindustrien har utviklet seg til å bli verdensledende på offshoreteknologi.

Det er av nasjonal betydning å ha en industri som er internasjonalt konkurransedyktig. Her står petroleumssektoren sentralt, med Aker som et av de viktigste miljøene.

Få eiermiljøer i Norge, utenom staten, kan alene bidra til å sikre langsiktig eierskap og norsk forankring av Aker Solutions ASA. Statens avtale sikrer stabilitet på eiersiden i minst ti år, og at selskapet styres fra Norge.

Vi er opptatt av at hovedkontoret til Aker Solutions skal ligge i Norge, fordi det er her beslutningene fattes – beslutninger som har stor betydning for Aker Solutions utvikling, men også for utviklingen av mange andre norskbaserte virksomheter som underleverandører,

forskningsinstitusjoner og andre kompetansemiljøer. Da er nærhet til beslutningene sentralt.

Valget av holdingmodell istedenfor direkte eierskap har to fordeler. For det første sikrer det staten negativ kontroll i de spørsmål som er viktige for oss, eksempelvis å blokkere for utflytting av hovedkontor. For det andre sikrer modellen Aker Solutions ASA stor grad av frihet til å foreta de tilpasninger av virksomheten som er nødvendig for en god industriell utvikling.

Kjøpet er gjort for å sikre videreutvikling av norsk industri. Derfor var vi opptatt av å få med oss andre industrielle eiere. Med tunge svenske aktører på laget har vi lagt til rette for et nytt norsk-svensk industrielt samarbeid som åpner for nye utviklingsmuligheter.

Avtalens størrelse og betydning gjorde det naturlig at vi la stor vekt på å knytte til oss ekstern ekspertise ved avtaleinngåelsen. Det samme gjaldt for svenskene. Wikborg Rein representerte Investor, Wiersholm representerte Saab og Selmer representerte staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Aker ASA på sin side var representert ved BA-HR. Det var altså betydelig kompetanse inne i de forhandlingene.

Et sentralt punkt i avtaleverket er at saker som må opp på generalforsamling i Aker Solutions ASA, også skal behandles i Aker Holding AS' styre.

Staten har hele tiden ment at de omdiskuterte transaksjonene skulle vært behandlet på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA. Men her må vi registrere at Aker Solutions og Aker ASA hadde en annen fortolkning – ikke av aksjeeieravtalen i seg selv, men av hvorvidt allmennaksjeloven § 3-8, som aksjonæravtalen bygger på, dekker datterselskaper.

Av redegjørelsen Aker gav til komiteen 15. mai, fremgår likevel følgende:

«I lys av våre etterfølgende erfaringer har vi innsett at store belastninger kunne vært unngått hvis Aker aktivt hadde utvirket at Aker Solutions selv var part slik at transaksjonene ble forelagt generalforsamlingen.»

Dersom det er enighet om en formulering som presiserer statens og de svenske eiernes fortolkning, kan det vanskelig leses på annen måte enn at partene anser denne fortolkningen som mest rimelig.

Når det gjelder prisfastsettelsen, er den grundig gjennomgått i stortingsproposisjonen og i forbindelse med spørsmål fra komiteen i forkant av Stortingets behandling.

I tiden forut for avtaleforhandlingene benyttet departementet en finansiell rådgiver – det var Jon Gunnar Pedersen – med lang erfaring fra transaksjoner for å vurdere alternative modeller. Den finansielle rådgiveren vurderte det slik:

«De andre deltagerne i et slikt selskap vil ha som formål å maksimere sin verdi. Det er formålet for Aker ASA, og vil etter all sannsynlighet være det også for nye eiere. For å avgi noe av sin bestemmende innflytelse over aksjene, spesielt hvis det potensielle formålet er å blokkere for visse typer industrielle endringer selv om det skulle være verdiøkende for selskapet, må man vente at de eierne som deltar får en finansiell kompensasjon for dette.»

Videre framgår det:

«Prisen for å få innflytelse som går utover innflytelsen som følger av eget aksjeeie, vil derfor være høy.»

Det var altså klare holdepunkter for at staten burde betale en merverdi for den innflytelsen vi fikk utover det aksjeinnehavet isolert skulle tilsi. Departementets konklusjon var således at en pris som reflekterte markedsverdi, ville være en god avtale for staten.

Forut for avtaleinngåelsen innhentet departementet bl.a. analytikerestimater fra en rekke meglerhus. Det er bl.a. Pareto, ABG, SEB – Skandinaviska Enskilda Banken – Kaupthing, Fondsfinans, Carnegie og Orion. Gjennomsnittsvurderingen til de selskapene, som altså hadde hatt en analyse av verdien på Aker Kværner på det tidspunktet, var 155 kr. Selters corporateavdeling gjennomgikk dessuten offentlig tilgjengelig informasjon for å avdekke om det fantes informasjon i markedet som indikerte noe negativt. Det fant de ikke.

Som det ble redegjort for i St.prp. nr. 88 for 2006–2007, brukte staten ikke finansiell rådgiver ved selve avtaleinngåelsen. En slik rådgiver måtte ha basert seg på offentlig og allerede kjent informasjon. De ville ikke hatt anledning til å foreta en økonomisk-finansiell gjennomgang basert på selskapsintern informasjon, såkalt due diligence.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har ønsket å få belyst i hvilken grad avtalen fra 2007 påvirket transaksjonene i april 2009.

For det første: Ingen av dem som i dag hevder at saken kunne vært unngått dersom ordlyden var annerledes, påpekte dette i 2007, enda avtalen var offentlig kjent. Heller ikke stortingsrepresentantene som hadde saken til behandling i et halvt år, kom med kritiske merknader til ordlyden i avtalen på dette punkt, til tross for at flere av spørsmålene fra Stortinget omhandlet nettopp aksjonæravtalen.

For det andre: Det er tolkningen av allmennaksjeloven § 3.8 som har vært problemet. Aker har, som det er redegjort for, konkludert med at det med fordel burde vært holdt generalforsamling.

Noe av diskusjonen etter vårens transaksjoner har vært uenighet om informasjon gitt i møter i Aker Holding. Andre formuleringer i avtalen ville neppe forhindret den type uenighet.

Aker Solutions ASA er et viktig selskap for den videre utviklingen av norsk offshoreindustri. Konsernet har vist en god industriell utvikling. Senest mandag ble det kjent at Aker Solutions har sikret seg en kontrakt med en verdi på over 10 milliarder kr – og børsverdien gikk opp.

Et statlig eierengasjement i Aker Holding AS er fortsatt viktig for en langsiktig stabilitet på eiersiden i Aker Solutions ASA – spesielt i vanskelige økonomiske tider som dem vi nå er inne i. Den inngåtte avtalen sørger for en forankring av Aker Solutions ASA i Norge i mange år framover.

Jeg er derfor fortsatt glad for at stortingsflertallet, etter grundig behandling, gikk inn for den foreslåtte transaksjonen.

Møteleiaren: Takk skal du ha.

Då gir eg ordet til saksordføraren, Øystein Djupedal

frå Sosialistisk Venstreparti. Du har 10 minutt – ver så god.

Øystein Djupedal (SV): Takk, leder.

§ 3.8 i allmennaksjeloven er jo en tolkbar paragraf, og her er noe av uenigheten mellom Aker og staten på dette punkt. Da avtalen ble inngått i 2007, var det et tema at det i denne paragrafen ikke eksplisitt står om dette med underselskaper, ble det diskutert? Ble det trukket fram andre selskaper der § 3.8 på en måte hadde vært til anvendelse og man hadde sett hvordan praksisen hadde vært i ettertid, eller kom det overraskende på departementet at man kunne velge å tolke § 3.8 slik Aker tolket den?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg får svare for min del når det gjelder de forhandlingene jeg var direkte inne i. I de sammenhenger ble ikke det diskutert. Når en refererer til allmennaksjeloven, er det vel vanlig oppfatning at en refererer til en felles objektiv sannhet. Den type diskusjon hadde vi ikke.

Øystein Djupedal (SV): Hvis jeg forstår det rett, betyr det at det er spesielt at Aker velger en slik tolking av § 3.8, og at Nærings- og handelsdepartementet ikke tidligere har vært borte i den type kreativ tolking av paragrafen?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg kan i hvert fall si at jeg ikke har vært borte i den tolkingen av § 3.8 i den tid jeg var næringsminister. Men historien til Næringsdepartementet er noe lenger, så i den grad Reier Søberg skulle ha noe å tilføre, så gjerne det.

Reier Søberg: Nei, vi har ikke hatt noen konkrete situasjoner hvor det har vært en tolkning av § 3.8, som jeg kjenner til.

Øystein Djupedal (SV): Når det gjelder den avtalen som ble inngått i 2007, forstår jeg statsråden dit hen at han ville gjort det samme i dag?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, jeg kan jo si det slik at når vi da hadde Selmer som vårt advokatselskap på vår side av bordet i de forhandlingene – jeg nevnte også advokatselskapene til de andre aktørene – har det altså vært den fremste kompetanse på selskapsjus som faktisk har utformet avtalen. Jeg ville jo, hvis jeg skulle sittet med ansvaret for eventuelt å gå inn for en slik avtale i dag, selvfølgelig, som den gang, lagt vekt på de faglige råd jeg fikk.

Øystein Djupedal (SV): Er det riktig at Helge Lund og Eivind Reiten advarte departementet mot å inngå avtale med Røkke, slik det spekuleres i i noen aviser?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg kan bare svare for min del, og jeg har ikke mottatt en slik advarsel. Det var et oppslag om det, hvis jeg ikke husker feil, i Aftenposten for en tid tilbake. Der registrerte jeg at det var referert til at det var gitt en advarsel, som altså ikke jeg kjenner til,

mot å inngå løse avtaler med Aker-selskapene. Det har vi altså ikke gjort. Vi har inngått en avtale som er utarbeidet av landets fremste jurister på området.

Øystein Djupedal (SV): Men avtalen hadde jo åpenbart en svakhet, siden det var nødvendig å presisere den.

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, som statsråd Brustad har redegjort for, har uenigheten når det gjelder det rettslige, dreid seg om forståelse av allmennaksjeloven § 3.8. Så har det altså i tillegg vært misforståelser eller uenighet om hva som faktisk er sagt på møtet i Aker Holding. Det er jo ikke mulig å formulere en avtale slik at den type misforståelser kan unngås. Jeg registrerer ut fra det jeg nå har hørt, at det skal være en presisering av at den forståelsen som departementet har hatt, at det burde vært generalforsamling, som er et element i dette eller en konsekvens av § 3.8, er den forståelsen som skal protokolleres. Det synes jeg på en måte tilsier at den forståelsen er den riktige.

Øystein Djupedal (SV): Da man inngikk avtalen, valgte man en holdingkonstruksjon. Den har statsråd Brustad gitt en grundig redegjørelse for hvorfor man valgte, så det skal ikke jeg stille spørsmål om. Men når man da valgte en holdingkonstruksjon med et statsoppnevnt styremedlem i styret, burde man også i større grad ha påsett at staten hadde representanter i underliggende selskaper?

Statsråd Dag Terje Andersen: Nå er det altså slik at det selskapet som vi i fellesskap eier, eier 40 pst. av Aker Solutions. Vi eier 30 pst. av det selskapet som eier 40 pst. Da er det grenser for i hvor stor grad og hvor detaljert en kan styre underliggende selskaper.

Jeg kan for øvrig her vise til at jeg for noen dager siden, den 20. april 2009, mottok en interessant utredning, eller kommentar på det, nettopp fordi det da var en del av mediedebatten – bl.a. mente tidligere statsminister Willoch at jeg burde gå av. Spørsmålet om forholdet til datterselskaper blir her omhandlet i forhold til at en nettopp må være forsiktig med hvorvidt en gjennom et slikt indirekte eierskap i for stor grad prøver å styre datterselskaper. Grunnen til det er selvfølgelig hensynet til andre aksjonærer i Aker Solutions ASA.

Som det har kommet fram, skal det være en generalforsamling nå. Det er altså en reell behandling, for det er 40 pst. av eierskapet som er blitt enige om hvordan de skal stemme. Men det er fremdeles en reell behandling, av respekt for mindretallsaksjonærene. For staten som eier er det spesielt viktig at vi også opptrer på en slik måte at vi er korrekte i forhold til mindretallsaksjonærer.

Den samme Matre peker på at det er et dilemma i forhold til det hvis en skulle prøvd å regulere datterselskapet gjennom en avtale i holdingselskapet. Jeg legger det igjen etter meg, men jeg synes det på en god måte peker nettopp på det dilemmaet.

Øystein Djupedal (SV): Én ting er jo hvordan man skal saksbehandle, men mitt spørsmål dreide seg om man burde ivareta statens rolle ved å ha styremedlemmer – ikke hvordan styremedlemmene opptredte. Det ville jo være hver enkelt sak som måtte avklare.

Statsråd Dag Terje Andersen: Men snakker representanten om styremedlemmer i Aker Holding?

Øystein Djupedal (SV): Nei, Aker Holding har en statsoppnevnt styrerepresentant, som fungerer som en del av kollektivet når vedkommende er oppnevnt. Men under Aker Holding finnes det jo en hel rekke selskaper, og det er disse selskapene som her har gjort transaksjoner som Aker Holding ikke har vært oppmerksom på – eller statens styremedlem ikke ble gjort oppmerksom på.

Statsråd Dag Terje Andersen: Men den formelle realiteten er altså slik at det ikke er en rekke selskaper under Aker Holding. Aker Holding er eier av en aksjepost i Aker Solutions ASA, og under Aker Solutions ASA er det en rekke datterselskaper. Så det er vel der forskjellen er. Vi kan altså ikke direkte utpeke folk til noen underselskaper i Aker ...

Øystein Djupedal (SV): Men i Aker Solutions kunne en ha gjort det?

Statsråd Dag Terje Andersen: I Aker Solutions har vi en eierandel på 40 pst. ...

Øystein Djupedal (SV): Og ingen styremedlemmer?

Statsråd Dag Terje Andersen: Nei, ikke i Aker Solutions, det er riktig. Men Aker Holding har det. Vær så god, Søberg –

Øystein Djupedal (SV): Men det var jo egentlig det som var hele mitt poeng. Burde man i aksjonæravtalen i sin tid ha sørget for at staten hadde representanter i Aker Solutions, som jo er hovedaktøren i de transaksjoner som her er ...

Reier Søberg, vær så god.

Reier Søberg: Det er etter vårt syn ikke naturlig å ha styrerepresentanter i Aker Solutions. Derimot har vi nå gått inn i – som vi pleier å gjøre – selskapet i valgkomiteen, også i Aker Solutions, som gir oss en større innflytelse på valg av styre i Aker Solutions.

Øystein Djupedal (SV): Er det noe som har skjedd helt nylig, eller har det vært slik hele tiden at man har sittet i valgkomiteen?

Reier Søberg: Det er noe som er skjedd nå nylig.

Øystein Djupedal (SV): Hva er bakgrunnen for at man ønsket å endre det? Er det fordi man har sett at det er behov for mer statlig representasjon i styret?

Reier Søberg: Vi har funnet det hensiktsmessig.

Øystein Djupedal (SV): Ja, det er forståelig det.

Statsråd Dag Terje Andersen: Hvis jeg kan få lov til å understreke enda et poeng i forhold til det som går klart fram av St.prp. nr. 88 for 2006–2007: Som jeg sa i innledningen min også, var det et poeng at vi som eiere ikke skulle sitte tett på de daglige industrielle avgjørelsene. Det er klart kommunisert i forbindelse med avtaleinngåelsen, i forbindelse med presentasjonen og i forbindelse med stortingsproposisjonen. Av det følger det jo også at det ikke er naturlig å ha den type representasjon som representanten spør etter.

Øystein Djupedal (SV): De borgerlige partiene kritiserer staten i dette tilfellet for å ha et for passivt statlig eierskap. Man sier at staten er passiv, og at det er en grunn til at denne situasjonen har oppstått. Hva er statsrådens kommentar til det?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg vil være veldig forsiktig med å kommentere det som har skjedd i vår, for jeg har ikke nødvendig detaljinformasjon til det, og jeg har ikke sittet i Næringsdepartementet i denne prosessen. Jeg vil være forsiktig med å synse om det, men jeg svarer gjerne på alle mulige spørsmål i tilknytning til avtalen, som jeg har ansvaret for ble inngått.

Øystein Djupedal (SV): Jeg mener helt bestemt å huske at det var i din statsrådsperiode at eierskapsmeldingen ble lagt fram. Hva definerer statsråden som aktivt eierskap?

Statsråd Dag Terje Andersen: Det definerer jeg slik i eierskapsmeldingsforstand at det nye ved den var at vi skilte mellom selskapene. Noen er vi rent finansielle eiere i, mens andre er vi direkte eiere i og styrer mer direkte, som helseregionene. Men i denne sammenhengen er det mest relevante det som heter kategori 2, altså selskaper som er registrert på børsen, og der staten er eier. Det nye i eierskapsmeldingen var at vi uttalte en industriell ambisjon med eierskapet i de selskapene, altså de kategori 2-selskapene. Det betyr heller ikke at en sitter inne i den daglige drift og styrer enkeltsaker i de selskapene, men at både selskapet – og ikke minst de andre aksjonærene i selskapet – skal vite f.eks. at vi har som ambisjon at et industriselskap skal utvikle seg industrielt i Norge og kommunisere ambisjon med eierskapet gjennom et offentlig dokument.

Møteleiaren: Då er tida snart ute. Vi går vidare til Arbeidarpartiet og Svein Roald Hansen. Du har då 5 minutt.

Svein Roald Hansen (A): Takk for det, leder.

Du var så vidt inne på det i innledningen din, men kan du si litt mer om valget av holdingselskapsmodell framfor direkte eierskap i Aker, og om dette var en modell som også de svenske partnerne, Saab og Investor, var helt fortrolig med?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, bakgrunnen for det var i hovudsak todelt. Kanskje det aller viktigste var at det er bare gjennom en holdingmodell en kan oppnå negativ kontroll i selskapet ved å eie en aksjepost som tilsvarende 12 pst. Så hadde vi gått inn og kjøpt aksjer for 12 pst. i Aker Solutions ASA, ville vi ikke kunne fått negativ kontroll. Med det jeg sa i innledningen min om betydningen av å ha et stabilt forhold til å ha hovedkontor og utvikling i Norge, var det et hovedtema for oss. Det andre var for så vidt det som vi så vidt var inne på nå, og som går fram av St.prp. nr. 88, at vi også var opptatt av å være tydelige på at den industrielle utviklingen framover skulle Aker sitte i førersetet for. Jeg mener det er veldig mange flinke folk i eierskapsavdelingen i Næringsdepartementet, men det er ikke først og fremst industriell utvikling av produkter og den type industrielle valg som er primærkompetansen. Det er det industrielle selskapet best til. Så var det i tillegg positivt at et svensk industrielt miljø ville være med på en slik utvikling.

Svein Roald Hansen (A): Du redegjorde i innledningen for at man benyttet mye eksternt ekspertise og finansielle rådgivere i forhandlingene og innhentet ulike vurderinger om aksjeprisen fra analytikervurderinger, men at det altså ikke ble gjennomført en due diligence. Er det i tråd med den type transaksjoner fra departementets side?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, det er det. Nok en gang er det som er viktig her, det er hensynet til mindretallsaksjonærene og eventuelt andre kjøpere. Det ville altså vært umulig for staten å gjennomføre en slik due diligence. Det følger av verdipapirloven § 5-14. Grunnen til det er at andre aksjonærer som eventuelt skal være kjøpere, skal ha tilgang til den samme informasjon som staten som potensiell kjøper har tilgang til, og at aksjonærer i selskapet selvfølgelig skal ha den samme retten seg imellom.

Vi kjøpte tross alt en del av en aksjepost i Aker Solutions ASA, og må slik sett behandle eierne i Aker Solutions ASA på en like rettfærdig måte. Det er bakgrunnen for at det ville vært umulig å gjennomføre en due diligence.

Svein Roald Hansen (A): Da tror jeg ikke jeg har flere spørsmål. De jeg hadde, ble dekket av Øystein Djupedals utspørring.

Møteleiaren: Takk. Då går vi vidare til neste utspørjar, frå Framstegspartiet. Carl I. Hagen – ver så god, du har 5 minutt.

Carl I. Hagen (FrP): Hvem var det som tok initiativet til denne investeringen fra statens side?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, det har jeg redegjort for en gang før i Stortinget. Det er en kjent sak at det var diskusjoner mellom Hydro og Aker om en fusjon, som det ikke ble noe ut av. Det ble kjent rundt 18.–19. desember. Etter det foregikk det samtaler om framtiden til Aker, og det var gjennom den typen samtaler at ...

Carl I. Hagen (FrP): Hvem tok initiativet til de samtalene? Var det staten eller Røkke?

Statsråd Dag Terje Andersen: Det var faktisk vi. Jeg bad bl.a. om å bli orientert om Akers totale konsernplaner framover. Det var også slik at tillitsvalgte hos Røkke bad om initiativ til ...

Carl I. Hagen (FrP): Det var ikke Kjell Inge Røkke som tok kontakt og sa at jeg trenger noe kapital, kan dere hjelpe meg?

Statsråd Dag Terje Andersen: Nei, nei – det var det absolutt ikke. I den ...

Carl I. Hagen (FrP): Var det noen diskusjoner i denne forbindelse hvor LO var inne i bildet?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, det var det. Tillitsvalgte i Aker orienterte om situasjonen slik de så for seg framtiden til Aker Solutions.

Carl I. Hagen (FrP): Mener du i dag at de undersøkelsene som du som statsråd den gangen sørget for ble gjennomgått, var tilstrekkelige? Er det noe du mener i dag skulle vært gjort annerledes? Det er mange som har stilt spørsmål om finansielle rådgivere og annen ekspertise osv. Det har du allerede svart at det var ikke noe særlig – hvorfor ikke det? Er det noe du mener dere ikke tenkte på, som dere åpenbart gjør i dag, f.eks. at aksjonæravtalen kanskje skulle omhandle også datterselskaper til Aker Solutions?

Statsråd Dag Terje Andersen: Først til det finansielle: Som representanten sa, det håper jeg jeg har kommentert nok.

Når det gjelder aksjonæravtalen, fulgte vi der de faglige råd som ble gitt fra de fremste advokatselskaper i Norge.

På spørsmålet om datterselskaper har jeg allerede vist til at vi også må ivareta dilemmaet i forhold til å behandle andre aksjonærer i Aker Solutions ASA likt. Det var en bevisst holdning fra oss at det ikke var den daglige industrielle drift vi skulle sitte inne i. Da tror jeg svaret følger av det.

Carl I. Hagen (FrP): I brevet til komiteen fra konsernsjefen i Aker heter det:

Staten skal som minoritetsaksjonær i Aker Holding ikke være direkte delaktig i – og følgelig heller ikke direkte ansvarlig for – enkeltsaker som gjelder strategiske eller forretningsmessige beslutninger i Aker Solutions.»

Er det noe statsråden er enig i, at man skulle være en mer passiv eier enn en veldig aktiv som deltok i alt mulig rart? Det man fikk, var hovedkontor og utvikling, og så skulle Aker drive virksomheten.

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, men da må jeg få presisere en ting, for det gjelder den industrielle driften av selskapet. Det er viktig for meg å få understreket at det

spørsmålet det denne gangen har handlet om, er noe som er spesielt omtalt i aksjonæravtalen, som handler om transaksjoner mellom nærstående. Da er det også snakk om et verdispørsmål. Der er det spesielle rutiner for at staten, sammen med de andre aksjonærene, skal være informert. Sett i forhold til den industrielle daglige drift så er svaret riktig: ja.

Carl I. Hagen (FrP): I dette brevet fra Aker, på side 5, er det en juridisk vurdering av om § 3-8 kommer inn i bildet osv. Der har vi bedt departementet om skriftlige kommentarer, så jeg stiller ikke spørsmål om det nå, for det regner jeg med at vi får med en annen konklusjon.

Da dere forhandlet, hvorfor prøvde dere ikke å få den samme avtalen som svenskene, som har en sikringsavtale? Så hvis kursen faller, kan de få selge aksjene til den opprinnelige prisen, mens hvis det går opp, så tjener de penger. Prøvde staten noe tilsvarende?

Statsråd Dag Terje Andersen: Nei, det gjorde vi ikke. Dette er en sideavtale mellom Aker og svenskene. Grunnen til at vi ikke gjorde det, var at vi var opptatt av en helt annen ting i forhandlingene, og det var å få avtalen bindende så lenge som mulig – vi hadde motsatt intensjon.

Vi har ikke foretatt denne investeringen for å kunne få kortsiktig avkastning på investeringen. Vi har gjort det for å ha en langsiktig industriell binding til Norge. Noe av poenget var å binde Aker også. Det ble avgitt en ensidig erklæring fra Røkke i Aker om å binde dem til en fortsatt industriell utvikling av Norge. Derfor var det ikke naturlig for oss å lage en slik avtale, for vår intensjon var altså å sitte lengst mulig og få de andre avtalepartene med på å lage en så langsiktig avtale som mulig.

Carl I. Hagen (FrP): Du sa også at Aker skulle sitte i førersetet når det gjaldt den industrielle utviklingen osv. Størrelsen på kjøpet av disse seks selskapene, særlig Oilfield, som er den store, er det i seg selv saker som burde vært drøftet i Aker Solutions' generalforsamling, eller ligger det vanligvis til ledelsen i Akers Solutions ASA og eventuelt styret i Aker Holding? Jeg snakker om størrelsen.

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg må da få lov til å be om forståelse for at jeg i liten grad vil uttale meg om det som har skjedd i vår.

Jeg registrerer at det har blitt enighet nå om at den saken burde vært behandlet på en slik måte at den hadde vært på Aker Solutions generalforsamling, at det nå skal ...

Carl I. Hagen (FrP): Det skyldtes at det var et nærstående selskap, ikke størrelsen. Størrelsen i seg selv er ikke så fantastisk for dette konsernet.

Statsråd Dag Terje Andersen: Nei, men ...

Møteleiaren: Då er tida ute!

Vi går vidare til Per-Kristian Foss frå Høgre. Du har 5 minutt.

Per-Kristian Foss (H): Forstår jeg det slik at statsråden i ettertid mener, med all den kunnskap og etterpåklokskap man nå besitter, at man ikke ville gjort noen ting annerledes ved inngåelsen av avtalen i 2007 – ja eller nei?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg er helt sikker på at hvis jeg skulle gjort en slik avtale på nytt, ville jeg lyttet til de fremste juristmiljøer i Norge, fagfolkene i avdelingen og konkludert med de anbefalingene jeg mottok. Det er ingen grunn til å tro, om selve avtalen, at det ville vært andre råd i dag.

Per-Kristian Foss (H): Så det betyr ja?

Statsråd Dag Terje Andersen: Hvis ikke jeg hadde fått andre råd i dag enn jeg fikk den gangen, og det er ikke noe som tyder på det, ville svaret være det, ja.

Per-Kristian Foss (H): Har du da noen kommentarer til de, ikke innleide betalte rådgiverne, men akademiske professorer og en amanuensis som uttalte seg i går om tilsvarende sak? De hadde altså en annen oppfatning enn det som statsråden karakteriserte som kreativ tolkning bl.a. av § 3-8.

Statsråd Dag Terje Andersen: Kreativ tolkning?

Per-Kristian Foss (H): Ja, det var et ord som er brukt tidligere.

Statsråd Dag Terje Andersen: Av meg?

Per-Kristian Foss (H): Ja, så vidt jeg oppfattet. Eller var det av Søberg?

Øystein Djupedal (SV): Nei, det tror jeg var meg.

Per-Kristian Foss (H): Ja vel, av Djupedal, saksordføreren.

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, jeg synes det er viktig å få presisert det.

Per-Kristian Foss (H): Ja, men mitt spørsmål gjaldt følgende: De har en annen oppfatning enn bl.a. Selmer om både allmennaksjeloven og oppfatning av aksjeeieravtalen. Har du noen kommentarer til det?

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, jeg har den kommentar til det at jeg så sent som i går hadde samtaler med Matre, som jeg tror er en av dem som representanten Foss nå viser til, som konkluderer med at vi – gitt de forutsetninger at staten ikke ønsker industriell detaljstyring, men finansiell kontroll og negativ kontroll med så lite betaling som mulig – med utgangspunkt i det, fikk en avtale som var godt tilpasset det formålet. Det er den tilbakemeldingen jeg har fått på det f.eks. Matre sa, men jeg var ikke på den konferansen i går og kan vanskelig kommentere den.

Per-Kristian Foss (H): Nei. Det var kanskje ikke noen fra departementet for øvrig heller?

Statsråd Dag Terje Andersen: Nå er det altså en representant for et annet departement enn det jeg sitter i til daglig, som sitter her. Så det er litt vanskelig for meg å svare på det.

Per-Kristian Foss (H): Men Søberg sitter fortsatt?

Reier Søberg: Ja. Ditt spørsmål var om vi var til stede?

Per-Kristian Foss (H): Ja, og om dere har en kommentar til

Reier Søberg: Vi hadde dessverre ikke anledning eller tid til å være til stede på det møtet i går.

Per-Kristian Foss (H): Ok. Da går vi tilbake til 2007 igjen, og jeg spør om følgende: Kan statsråden, eventuelt departementsråden som har vært der lenger, bekrefte eller avkrefte at det er i tråd med vanlig praksis ikke å engasjere finansiell rådgiver ved større aksjekjøp?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg har redegjort for de anbefalinger jeg fikk i forhold til hvor mye en finansiell rådgiver kunne innhente av tilleggsinformasjon ...

Per-Kristian Foss: Det var ikke det som var spørsmålet. Spørsmålet var om hva man har gjort tidligere.

Statsråd Dag Terje Andersen: Det var det som var grunnlaget for konklusjonen den gangen. Og så hadde jeg tenkt å si at dersom det er andre erfaringer fra tidligere, synes jeg det er riktig at Reier Søberg svarer på det.

Reier Søberg: Det er slik i staten at like saker behandles likt. Vi har ikke hatt en lik sak.

Per-Kristian Foss (H): Men dere har kjøpt aksjer før?

Reier Søberg: Vi har ikke kjøpt aksjer i et holdingselskap, som igjen eier en aksjepost i et underliggende selskap, og som reiser problemstillingen om verdipapirhandeloven § 5-14.

Per-Kristian Foss (H): Men skulle ikke det tilsi at man da hadde en finansiell rådgiver, når man var på et for departementet jomfruelig område?

Reier Søberg: Slik statsråden har redegjort for, fant vi at det som en finansiell rådgiver her kunne ha bidratt med, ikke ville ha vært i stil med det vi måtte ha betalt for det.

Statsråd Dag Terje Andersen: Hvis jeg kan få lov til å legge til, hadde vi, som jeg nevnte i mitt innlegg, Jon Gunnar Pedersen som rådgiver, som er sterkt inne på selskapsiden ...

Per-Kristian Foss (H): Det har jeg hørt tidligere, så jeg trenger ikke få gjentatt tidligere erklæringer. Men spørsmålet er: Hva koster en slik finansiell rådgiver i forhold til 5 milliarder kr?

Statsråd Dag Terje Andersen: Vi vurderer kostnadene for en slik rådgiver med utgangspunkt i nytten av det rådet som kan gis, og her var det altså åtte anerkjente analyseselskaper som har hatt den gjennomgangen som det uansett ville vært fornuftig å gjøre.

Per-Kristian Foss (H): Men statsråden er vel klar over at der var oppdraget et annet enn eventuelt for en finansiell rådgiver?

Så bare et spørsmål til slutt: Har statsråden i sin tid vært involvert i henvendelsene fra Akers eier, Røkke, om opprettelse av et oljeselskap i Norge utover dem vi har?

Statsråd Dag Terje Andersen: Da må jeg få lov til å svare litt generelt, for i min tid som statsråd i Næringsdepartementet opplevde jeg stadig at ledere og eiere i selskaper bad om møte med meg for å orientere om framtidige planer – også selskaper som staten ikke har noe eierskap i. Jeg har hatt som praksis at i den grad noen informerte meg om noe i fortrolighet, så skal det forbli i fortrolighet. Den tilliten må enhver industriell eier kunne ha til Næringsdepartementet, og derfor viser jeg bare til de svar som Olje- og energidepartementet har gitt på de spørsmål som her nevnes.

Per-Kristian Foss (H): Det betyr at Næringsdepartementet altså ikke var involvert i utredning om spørsmålet om opprettelsen av et nytt oljeselskap?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg viser altså til de uttalelser som Olje- og energidepartementet har gitt om det spørsmålet. Som representanten vet, vil det, i den grad det har vært utredninger, i hovedsak ha vært etter at jeg gikk av som statsråd. Det er i tillegg et godt argument for at jeg ikke går inn og kommenterer det.

Møteleiaren: Då er tida ute. Vi går vidare til Kristeleg Folkeparti og Solveig Kopperstad Bratseth. Du har 5 minutt – ver så god.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Eg har lyst til å fortsetje med den eksterne finansielle rådgjevaren. Det blir no sagt at det ikkje vart brukt med bakgrunn i kostnader – trass i at dette er eit område som ein ikkje har vore borti før. Kristeleg Folkeparti spurde ein gong dei raud-grøne om dette var ei klok investering. Det har vi fått svar på no. Aksjekursen i Aker Solutions har falle dramatisk sidan oppkjøpet, og ein har spart aksjonærene i Aker Solutions for eit tap på om lag 3,8 milliardar kr. Kjell Inge Røkke er så langt spart for eit tap på om lag 2,5 milliardar kr. Dette var jo å gje gullkortet til ein av Noregs mektigaste og rikaste menn. Tapet aleine er på storleik med Regjerings totale fattigdomssatsing. Er statsråden komfortabel

med ei slik prioritering av fellesskapets midlar, og var det verdt det å ikkje bruke eksterne finansielle rådgjevarar når ein i ettertid såg tapet?

Statsråd Dag Terje Andersen: La meg først si at det ikke er sagt at vi ikke har brukt ekstern finansiell rådgiver på grunn av kostnad. Jeg sa at det var på grunn av mulig nytte av å bruke en slik rådgiver, fordi man hadde ikke fått noen annen informasjon enn det ekspertfirmaer allerede hadde lagt fram i full offentlighet fordi man kunne ikke få innsyn i andre dokumenter – bare for å få slått fast det.

Så er jeg veldig glad for at det med aksjekursen blir tatt opp. Det er altså en grunnleggende misforståelse å tro at staten har tapt en eneste krone. Staten har nemlig ikke brukt disse pengene. Staten har omplassert disse pengene. Staten kjøpte 33 100 085 aksjer i Aker Holding. Staten har i dag 33 100 085 aksjer. I den perioden vi har eid de aksjene, var det i en periode sånn at aksjeposten, vurdert ut fra børsverdi, lå 1 milliard kr over det den gjorde da vi kjøpte den. I dag ligger den under. Det er kanskje kjent for representanten at det fins noen flere selskaper på børsen i hele verden som om dagen går ganske dårlig. Men det er altså aksjesvingninger. Vårt formål er nettopp at selskaper i slike dårlige tider som vi har nå, trenger stabile, langsiktige eiere. Det er det Aker Holding nå bidrar til i Aker Solutions. Men vi har altså ikke tapt en krone. Vi hadde heller ikke vunnet en krone når kursen var 1 milliard kr over.

Solveig Kopperstad Bratseth: Mange åtvare mot den verdisetjinga som vart gjort då avtalen vart kjend.

«Regjeringen gir Røkke en fantastisk gavepakke, så det er åpenbart at Røkkes lefling med Arbeiderpartiet gir resultater.»

Det sa Jan Borgen i Transparency International til Aftenposten 25. juni 2007.

«Det er betenkelig hvordan såpass store andeler av vår felles formue overføres til Røkke.»

Dette sa korrupsjonseksperter Erling Grimstad i same artikkel. Kva er statsrådets kommentar til det?

Statsråd Dag Terje Andersen: Det er altså sånn at staten har ikke kjøpt Aker av Røkke. Staten har kjøpt aksjer av Aker ASA. Det er altså flere eiere der enn Røkke. Vi har ikke hatt noen direkte forhold til Røkke. I den grad jeg har forholdt meg til det selskapet, var det Leif-Arne Langøy som var den jeg i hovedsak hadde samtaler med.

Det andre følger vel av det første svaret jeg gav. Det er altså ikke tapt ei krone, og det er ikke sånn at Røkke har mottatt noen penger fra staten. Vi har kjøpt aksjer. De aksjene har vi fremdeles.

Solveig Kopperstad Bratseth: Men vi har kjøpt aksjar, og vi har kjøpt aksjar i eit selskap der vi på ein måte har ein aksjonærvtale som gir oss lite rom til styring. Det ser vi no i ettertid når det gjeld transaksjonane mellom Aker ASA og Aker Solutions, med selskap som er kapitalkrev-

jande. Risikoen er ganske stor. Om verdien har gått ned no, kva er risikoen for arbeidsplassane i framtida?

Statsråd Dag Terje Andersen: Det er slik at aksjonærvtalen ikke gir oss lite rom for styring. Aksjonærvtalen gjør bare en ting – den gir oss mer rom for styring enn det 12 pst. av aksjene skulle tilsi, fordi vi har fått negativ kontroll gjennom aksjonærvtalen. Man må vanligvis eie mer enn en tredjedel av aksjene for å få det. Så det er ikke slik at den gir oss lite rom for styring. Den gir oss ekstra rom for styring når det gjelder negativ kontroll.

Ingen arbeidsplasser ble direkte berget på grunn av at vi gikk inn i Aker Solutions ASA. Vi gikk ikke inn for å unngå at eventuelt ulønnsomme arbeidsplasser ble nedlagt. Nei, det vi gjorde, var å legge et langsiktig grunnlag for å investere og utvikle selskapet videre, slik at det ble mulig for disse arbeidsplassene, på Stord, kysten rundt, 11 000 mennesker rundt omkring i Norge med tilliggende aktiviteter, å være trygge for at de har en eier som sitter der, en eier som ikke forsvinner. De har grunnlag for å klare å beholde arbeidsplassene fordi de får kontrakter, og fordi det de produserer, går med overskudd. Det er det som trygger arbeidsplassene.

Møteleieren: Tida er ute. Vi går til siste spørjar, som er frå Senterpartiet. Rune J. Skjælaaen har 5 minutt – ver så god.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg vil litt tilbake til aksjonærvtalen. De borgerlige partiene har jo på en måte sagt at den er for dårlig siden den trengs å bli presisert. Hvor vanlig er det at en kommer i en situasjon der en bør presisere sider ved en avtale? Er det vanlig i forbindelse med aksjonærvtaler at det skjer?

Statsråd Dag Terje Andersen: Som det går fram av det Reier Søberg sa i stad, har vi begrenset erfaring, ikke bare jeg, men også Næringsdepartementet, med aksjonærvtaler knyttet opp til holdingselskaper, for dette er det eneste holdingselskapet vi er i.

Når det gjelder det som har kommet fram, og som jeg skjønner partene var uenige om i vår og er enige om nå, er det å presisere i aksjonærvtalen – for å si det praktisk – at denne type saker bør på generalforsamling, og at det er slik punkt 4.5 (i) skal forstås, men det er også en presisering av felles forståelse av aksjeloven § 3-8. Det at avtalen presiseres til å inneholde det staten hele tiden har oppfattet at avtalen inneholdt, oppfatter ikke jeg som noe bevis på at det har vært hull i avtalen, men at statens forståelse av avtalen var riktig. Som jeg sa i stad, er det slik at mye av uenigheten i vår har bestått i at representanter som har vært til stede på det samme møtet i Aker Holding, har hatt forskjellig oppfatning av hva det har blitt informert om. Det finnes jo ikke en avtaletekst som kan forhindre at personer som er til stede på det samme møtet, oppfatter møtet på forskjellige måter. Avtalen kan jo ikke regulere at folk skal forstå ting på samme måte.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Dette har vært opplysende for meg. Jeg har ikke flere spørsmål. Men det kan være at andre som har vært til stede her på dette møtet, ikke synes at det har vært like opplysende – jeg mener i forhold til det å skulle ha forskjellig oppfatning av hva som skjer.

Møteleieren: Takk for det. Då går vi over til ein runde der komiteen har 10 minutt til oppklårande spørsmål. Først ut er saksordførar Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Jeg har to spørsmål. Da avtalen ble inngått i 2007, var det noensinne aktuelt at staten og andre eiere skulle ha mer enn 40 pst., f.eks. ha flertall i Aker Holding? Var det aktuelt at man skulle gå utover de 30 pst. som staten har, og de 10 pst. som de to svenske eierne har til sammen, altså forholdet 40–60? Kunne det vært 60–40? Det jeg egentlig spør om, er: Var det aktuelt for Røkke å selge seg under dette? Det var det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet henger sammen med dette. Var eierbrøken på 7,5 pst. og 2,5 pst. til de to svenske eierne gjenstand for diskusjon? Fantes det andre selskap som også var aktuelle som eiere i Aker Holding – som ikke ble noe av, eller som i hvert fall ikke framstår i dag som eiere?

Statsråd Dag Terje Andersen: Til det første spørsmålet: Det kan i løpet av prosessen ha vært diskusjon om marginene her, opp og ned, mellom f.eks. oss og de svenske eierne. Men det som hele tiden var klart, var at vi ut fra egen oppfatning ønsket at Aker skulle ha den største eierposten. Det følger av det jeg har sagt tidligere i dag, og det går fram av stortingsproposisjonen, at noe av formålet var at Aker fremdeles skulle være det tunge industrielle miljøet i dette selskapet framover, og de effektene vi var ute etter, langsiktighet og negativ kontroll, fikk vi på en annen måte. Så vi har aldri diskutert å være den største aksjonæren.

Til det andre spørsmålet er det jo slik at det er riktig at vi i en prosess som dette diskuterte en slik mulig holdingløsning og gjerne ville ha med en annen industriell eier. Så er det klart at i prosessen den gangen diskuterte vi flere potensielle eiere. Men vi var veldig fornøyd da vi landet på konklusjonen at vi ville ta kontakt med Wallenberg-miljøet i Sverige, om de var interessert i en slik industriell mulighet. Det kan kanskje være litt artig i dag å minne om at mange den gangen beskyldte meg for at grunnen til at vi hadde fått med svenskene, var at jeg kom til å gå inn for Saab Gripen som flykjøp, men det har vel blitt bevist i ettertid at denne avtalen var totalt uavhengig av flykjøp.

Møteleieren: Då går vi vidare til Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Det kan vel ikke avvises at Wallenbergs interesse kanskje hadde noe med det å gjøre, på det tidspunktet. Ellers vil jeg få lov til å bekrefte at det ikke er uvanlig i vår bransje at det er forskjellig oppfatning av hva som har skjedd på møter.

Statsråd Dag Terje Andersen: Og forretningsordenen forhindrer ikke det!

Carl I. Hagen (FrP): Det er helt korrekt.

Jeg har to spørsmål. Kan det dokumenteres at det var reelle, andre mulige, eventuelt utenlandske, kjøpere inne i bildet for daværende Aker Kværner, nå Aker Solutions ASA? I den offentlige debatt har vel en av begrunnelsene vært å hindre salg til utlandet. Kan det dokumenteres at det eksisterte noen slike kjøpere? Det er mitt første spørsmål.

Det andre dreier seg om noe som det er spurt om indirekte, men la meg spørre helt direkte: Kjell Inge Røkkes forhold til Arbeiderpartiet har vært omdiskutert. Han har sagt mye pent om Arbeiderpartiet. Det hevdes at det har vært nær kontakt med LO-lederen og mingling mellom Arbeiderpartiet og Røkke. Vil statsråden bekrefte eller avkrefte at dette har hatt noen betydning for Røkkes forretningsmessige virksomhet – altså at han har fått særfordeleler av staten når Arbeiderpartiet har sittet i regjering og styrt, som andre i tilsvarende situasjoner ikke ville fått?

Statsråd Dag Terje Andersen: Til det første spørsmålet er svaret at jeg kan i hvert fall ikke dokumentere at det var andre utenlandske kjøpere. Jeg har heller aldri hevdet at det var konkrete kjøpere. Selv om det var eksperter som tok seg av forhandlingene her, så var det et av de punktene jeg forholdt meg aktivt til at jeg ikke ville spørre om. For jeg mente at vi burde forhandle denne løsningen med utgangspunkt i de industrielle mål vi hadde, og i tillegg den ambisjon å få knyttet det svenske industrimiljøet opp mot det norske, og ikke under påvirkning av at det skulle være bekjentgjort en alternativ kjøper for oss. For meg var det et selvstendig poeng. Det er mulig at Aker eller andre kan dokumentere det, men jeg kan det ikke, og ønsket altså heller ikke den gangen å spørre om det, og det har aldri vært noe hovedpoeng om det stod en kjøper der. Det er det første svaret.

Når det gjelder forholdet til Røkke, er det altså sånn at det er en rekke bedriftsledere i Norge som bekjenner hvilket politisk parti de stemmer på. Men det må selvfølgelig være lik behandling i saker som er til behandling i det offentlige system. Aker er et industrielt viktig miljø i Norge, og det er hovedpoenget her. Vi har altså, som jeg har prøvd å si noen ganger, men det er litt vanskelig å få gjennomslag for det, ikke gjort noen transaksjon med Røkke som person, vi har gjort det med Aker ASA som selskap – et selskap som han er hovedeier i, men ikke eneste eier.

Det er noen som har spurt om jeg har tett kontakt med Røkke også, og noen aviser har jo skrevet det. Det er flere bedriftsledere i Norge – og noen av dem sier til meg at de stemmer på helt andre partier enn Arbeiderpartiet – som jeg i den perioden jeg var næringsminister, og for så vidt også etterpå, fordi jeg fremdeles er opptatt av arbeidsmarked og næringslivets utvikling i den rollen jeg nå har – altså, flere bedriftsledere med helt andre politiske referanser – som jeg har hatt personlige samtaler med flere ganger enn det jeg har hatt med Røkke. For i denne saken, i den grad jeg var inne i saken og vi forholdt oss til Aker, så var det Leif Arne Langøy jeg i hovedsak hadde møter

med, selv om det var noen få møter også med Røkke og med Wallenberg til stede.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil bare gjøre statsråden oppmerksom på at når det gjelder tolkning av møtet den 13., eierskapsmøtet, er det ikke noen fri tolkning av det. Vi holder oss til Næringsdepartementets eget referat fra det møtet, så det er det ingen uenighet om. Og det er bekreftet tidligere i høringen at departementet ikke hadde noe å legge til i forhold til sitt eget referat.

Så til spørsmålet om finansiell rådgiver. Her sier man altså at man kjøpte til markedsverdi og var fornøyd med det. Samtidig gav man seg selv en binding på ti år, som jo må sies å gå i retning av kanskje å betale litt mindre enn markedsverdi. Så sier man på den annen side at vi fikk negativ kontroll, som taler i motsatt retning. Jeg vil gjerne høre om ikke denne avveiningen mellom disse to forhold, tatt i betraktning at man kjøpte i et holdingselskap for første gang, hadde gjort det interessant å lytte til en uavhengig finansiell rådgiver, litt uavhengig av hva vedkommende koster, men jeg antar at det vel er en slags markedspris også for å leie finansiell rådgivning.

Statsråd Dag Terje Andersen: Ja, da er vi i hvert fall enige om det siste poenget: De koster, men de koster det de koster. Det var altså ikke det som var bakgrunnen for at det ikke ble brukt, men det var med utgangspunkt i hvilken nytteverdi en kunne ha ved å innhente denne informasjonen.

Da oppfatter jeg det sånn at representanten og jeg er enige om at staten fikk negativ kontroll, for å kjøpe 12 pst. av aksjene isolert sett tilsier at de fleste ville tro at man måtte betale en høyere pris. Hvis vi er enige om den forståelsen, tar jeg da det andre spørsmålet, som handler om det med tiårs bindingstid. Som jeg har forsøkt å redegjøre for, var det en av hovedambisjonene til staten. Det var en av de tingene jeg selv var engasjert i personlig når det gjelder disse avtaleforhandlingene, at vi må prøve å få den bindingstiden så lang som mulig, for det er viktig å få Aker-miljøet til fortsatt å være en del av den aktiviteten som de har drevet så godt. Det er viktig å få inn svenskene. Men ikke minst er det viktig å binde hovedkontorfunksjonen og utvikling til Norge i ti år framover. Når vi sitter ved forhandlingsbordet og forhandler antall år opp sammen med dem vi forhandler med, så er det, i hvert fall i de forhandlinger jeg har erfaringer fra, vanskelig å tenke seg at når en har fått gjennomslag i forhandlingene, altså gjøre avtalen lengre, så skal en etterpå be om prisavslag for det en selv har fått gjennomslag for av det en har ønsket i forhandlingene. Det blir ikke logisk.

Per-Kristian Foss (H): Det hadde vel vært mulig å innhente det rådet før man hadde gjennomført forhandlingene, eller eventuelt parallelt, for har man en ambisjon, så må vel også ambisjonen ha en kostnad. Mitt spørsmål var egentlig om ikke departementet følte – når man for første gang var på usikker grunn, har man jo har sagt nå, fordi det var et holdingselskap – behov for å få parallell rådgiv-

ning under prosessen for å få en prisvurdering av sin egen ambisjon.

Møteleiaren: Vi må få svare no, for det er eit par stykke til som skal stille spørsmål.

Statsråd Dag Terje Andersen: Det er ikke sånn at jeg har gitt uttrykk for at fagfolkene i departementet var «på usikker grunn». Det vi har sagt, er at det var første gangen de forhandlet i forhold til et holdingselskap. Men de forretningsmessige råd vi fikk, den gjennomgangen som våre jurister hadde av denne avtalen, alt tilsa at hvis vi skulle få gjennomslag for å få negativ kontroll, kunne vi ikke regne med å betale bare markedspris. Vi avtalte altså en pris som lå under alle analyseselskapenes anslag for selskapet. Prisen var kr 145,60 dagen før avtalen ble inngått, altså ved siste lukking av Børsen dagen før. Så var den faktiske børskursen, altså markedets vurdering av Akers verdi, kr 151. Vi betalte altså litt mindre enn det som var børskursen på det tidspunkt vi overtok. Når vi da får den tilleggs effekten som vanligvis koster, og fikk en lang avtale, som vi var opptatt av, ja så var det altså de råd jeg fikk, og jeg er helt enig i fremdeles i dag at da har vi gjort en god deal.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil legge til av hensyn til referatet: Jeg har altså ikke sagt at man har negativ kontroll hvis man ikke utøver den. Det er et viktig tilleggsprinsipp. For sover man i timen, mens man har sjans til å utøve kontroll, har man ikke negativ kontroll. Så jeg kan ikke tolke det slik statsråden sa.

Møteleiaren: Då er det klart for referatet.

Då går vi vidare til neste spørsmål – Solveig Kopperstad Bratseth.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Kristeleg Folkeparti skreiv i stortingsinnstillinga i samband med oppkjøpet av Aker Holding i 2007 at det var viktig at staten ikkje vart ein sovande partnar i holdingselskapet, og at Regjeringa aktivt må sikre staten sine verdiar. Meiner statsråden at Regjeringa kunne ha gjort noko meir for å vere ein aktiv partnar i holdingselskapet for å sikre staten sine verdiar?

Eg kan godt ta spørsmål nr. 2 også. Er statsråden på noko punkt villig til å erkjenne at Regjeringa kunne ha gjort noko annleis i denne saka?

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg har ikke nødvendige forutsetninger for å vurdere det som har skjedd i forbindelse med de diskusjonene som har vært nå. Det har jeg sagt en gang tidligere, og jeg ber fortsatt om forståelse for at jeg ikke kjenner den saken godt nok til å si om staten kunne gjort noe annerledes i den prosessen som har vært nå. Men jeg registrerer at det har blitt enighet. Det er en tvistemekanisme i avtalen, for en ser jo at en kan bli uenige om ting. Derfor har vi en tvistemekanisme. Den måtte ikke brukes, fordi det er blitt enighet, og det blir behandling på generalforsamling. Det er det jeg har regist-

rert. Utover det kan ikke jeg vurdere kontakten med departementet og det som har skjedd nå i vår. Jeg beklager det.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF): Men meiner du at ...

Møteleiaren: Då må vi berre gå vidare, til siste spørsmål. Ivar Skulstad – ver så god.

Ivar Skulstad (A): Da denne avtalen ble behandlet i Stortinget, var det vi og Fremskrittspartiet som var enige om det. Det er kommet lite fram så langt, men jeg vil gjerne si litt om det. I forbindelse med det siteres det kanskje ikke fra aksjonæravtalen som sådan, men det står her på side 4:

«Dersom Aker Holding AS skal kjøpe eller selge aksjer i Aker Kværner» – nå Aker Solutions – «forutsetter det at samtlige aksjonærer i Aker Holding AS er enige på forhånd.»

Kan statsråden utdype litt hva som ligger i det å være «enige på forhånd»?

Statsråd Dag Terje Andersen: Det blir hypotetiske situasjoner i så fall. Uten at jeg kan peke på en sånn hypotetisk situasjon – jeg mener absolutt ikke den diskusjonen som har vært nå, er en sånn situasjon – kan det av en eller annen grunn oppstå en mulighet for at alle eiere er enige om at det hadde vært bedre å organisere det på en annen måte. Det er tvert imot for å gjøre nåløyet for det trangt at den formuleringen står der – fordi alle eiere må være enige. Sånn sett er det også et element i at bindingstiden er lang, og at alle aktørene skal være med i den bindings-tiden, med de unntakene som er for svenskene av hensyn til den tosidige avtalen vi har.

Møteleiaren: Då er tida for spørsmål omme og vel så det, og vi går til siste punkt på dagsordenen, nemleg at statsråden får høve til ei oppsummering, dersom han ønskjer det, på inntil 5 minutt. Ver så god.

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg er glad for at jeg fikk denne anledningen til å komme på høring, selv om den saken jeg skulle høres om, for så vidt ble grundig diskutert og kommentert i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 88, med dertil hørende spørsmål, spørsmål delvis også om selve avtaleteksten, som lå vedlagt.

Det er ikke grunn til å legge skjul på at det har vært en viss politisk diskusjon om denne avtalen – den gangen den ble inngått, og ikke minst nå i vår. Det er litt viktig

for meg å ha med meg at til grunn for den uenigheten som noen ganger graver i detaljer og konkrete formuleringer, ligger det en grunnleggende politisk uenighet om det er riktig av staten å være aktiv i næringslivet på den måten. Det var utgangspunktet for mitt engasjement i avtalen og utgangspunktet for at vi valgte de beste juristene vi kunne finne, til å utforme den juridiske delen av den.

Jeg vil gjerne få lov til å si til slutt at med utgangspunkt i det synes jeg vi som land er i en veldig spesiell situasjon. Vi er i en situasjon med mye kapital, mye kapital som vi ikke bare kan sette inn i forbruk veldig fort. Det gjør at jeg synes at det er tiden for å diskutere om vi også kan bruke det til å bidra til at vi får et levende, konkurransedyktig næringsliv i framtiden, for Norge skal ikke være et land der vi har lave lønninger, vi skal konkurrere internasjonalt. Da må vi ha høy kompetanse, og så må vi ha avanserte produkter. Det krever teknologiutvikling.

Så vet vi at det er begrenset hvor mye privat kapital det er i Norge. Vi har mange gode kapitalister i Norge, særlig de industrielle kapitalistene, de som har ambisjon om å drive med overskudd over tid og utvikle nye produkter. Men jeg synes, med den muligheten vi nå har med den statlige kapitalen, at en i hvert fall skal kunne unne seg en diskusjon om det er en mulighet som vi kan bruke sammen med private kapitalister, gode industrialister å utvikle det næringslivet vi skal leve av i morgen.

Våre partiers ideologi har sin basis veldig langt tilbake i tid, fra Edmund Burke på den konservative siden og Edmund Bernstein på sosialdemokratisk side, og økonomer som Smith og Keynes, som har sagt oss hvordan vi skal drive samfunnet. Men ingen av de teoriene tar utgangspunkt i det faktum at vi har en kapitalrik stat. Da synes jeg vi bør legge bort noen av de gamle ideologiske skillelinjene, det som handler om noen som tror at vi skal «sosialisere produksjonsmidlene», som det het i gamle dager, det er uaktuelt. Men jeg synes også en skal legge bort noe av det ideologiske klisteret i motstanden mot statlig eierskap og i hvert fall kunne føre en diskusjon med det utgangspunktet vi nå har: Er det ikke mulig at statlig kapital i et industrielt langsiktig eierskap med gode industrielle kapitalister kan utvikle det næringslivet som vi trenger for å kunne ha konkurransekraft i et land som ikke skal ha lave lønninger? Det er utgangspunktet for at jeg fremdeles mener at den type avtale som vi her inngikk, peker framover og verken er blind eller kortsynt, slik enkelte har hevdet i de siste ukers debatt.

Møteleiaren: Då seier vi tusen takk til Dag Terje Andersen. Vi takkar for bidraget. Det er vi glade for. Dermed er høyringa over.